

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME BİLİM DALI

ULUSLARARASI BAKALORYA VE
ULUSAL PROGRAMLARDAN MEZUN OLAN ÖĞRENCİLERİN
ORTAÖĞRETİM DİPLOMA NOTLARI VE ÖSS PUANLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selda Gültekin

Ankara
Haziran - 2006

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME BİLİM DALI

ULUSLARARASI BAKALORYA VE
ULUSAL PROGRAMLARDAN MEZUN OLAN ÖĞRENCİLERİN
ORTAÖĞRETİM DİPLOMA NOTLARI VE ÖSS PUANLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selda Gültekin

Danışman: Yrd. Doç Dr. Ömer Kutlu

Ankara
Haziran - 2006

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne,

Bu alışma j¼rimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı ¼lme Değerlendirme Bilim Dalında Y¼KSEK LİSANS TEZ ALIşMASI RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan Prof. Dr. Nizamettin Koç

¼ye Doç Dr. şener B¼y¼k¼zt¼rk

¼ye Yrd. Doç. Dr. ¼mer Kutlu (Danışman)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen ¼đretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2006

Prof. Dr. Meral Uysal
Enstit¼ M¼d¼r¼

ÖNSÖZ

Öğrencilerin, çağın olayları ve koşulları hakkında farkındalık kazanmaları eğitimin uluslararası anlayışa sahip olmasından geçmektedir. İletişim devriminin hızlanmasıyla giderek küçülen dünyada eğitimin uluslararası olma zorunluluğu apaçık ortadadır. Uluslararası diploma sağlayan programlardan biri de 100'den fazla ülkede resmi olarak kabul edilmiş ve birçok özerk üniversite tarafından tanınmış olan Uluslararası Bakalorya Diploma Programıdır. Dünyada her geçen yıl UB okulu sayısı artmakla beraber ülkemizde sadece bazı özel okullarda uygulanmakta ve yeterince tanınmamaktadır. Bu çalışmayla, Uluslararası Bakalorya Programı'ndan mezun olan öğrencilerle Ulusal Programdan mezun olan öğrencilerin başarıları karşılaştırılmak suretiyle Uluslararası Bakalorya Programı'nın etkililiği araştırılmıştır.

Bu çalışmanın yapılmasında pek çok insanın katkısı bulunmaktadır. Beni her zaman yüreklendiren ve bana yol gösteren tez danışmanım Yrd. Doç Dr. Ömer Kutlu'ya, değerli hocalarım Prof. Dr. Nizamettin Koç ve Doç. Dr. Şener Büyükoztürk'e, anlayışından dolayı TED Ankara Koleji Vakfı Program Geliştirme ve Ölçme Değerlendirme Müdürü Çiçek Uma'ya, yardımlarından dolayı TED Ankara Koleji Vakfı Özel Lisesi Müdürü Melike Toklucu'ya, UB Koordinatörü Mustafa Üstünişik'a ve UB Koordinatör Yardımcısı Thomas Hemingway'e, çalışmamı inceleyen ve bana yapıcı eleştirileri ile yol gösteren ablam Araş. Gör. Sibel Kibar'a ve çalışma arkadaşlarıma, manevi desteklerini hiç esirgemeyen aileme ve eşime teşekkür ederim.

Selda Gültekin

ÖZET

ULUSLARARASI BAKALORYA VE ULUSAL PROGRAMLARDAN MEZUN OLAN ÖĞRENCİLERİN ORTAÖĞRETİM DİPLOMA NOTLARI VE ÖSS PUANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Gültekin, Selda

Yüksek Lisans, Ölçme ve Değerlendirme Bölümü

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ömer Kutlu

Haziran 2006, 63 sayfa

Araştırmanın amacı, UB Programından mezun olan öğrencilerin Ortaöğretim Diploma Not ortalamaları ve ÖSS puan ortalamaları ile Ulusal Programdan mezun olan öğrencilerin Ortaöğretim Diploma Not ortalamaları ve ÖSS puan ortalamaları arasında manidar bir fark olup olmadığını ortaya koymaktır. Nedensel karşılaştırmalı tarama modeli niteliğinde olan araştırmanın çalışma grubunu 2003, 2004, 2005 yıllarında TED Ankara Koleji'nden mezun olan, UB Programında okumaya hak kazanmış, 132 UB Diploma Programından, 550 Ulusal Programdan olmak üzere 682 öğrenci oluşturmuştur. Türkçe-Matematik ve Fen Bilimleri alanlarından mezun olan UB Diploma Programı ve Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Notları, ÖSS Sayısal ve Eşit Ağırlıklı puanları arasında manidar bir fark bulunup bulunmadığı İki Yönlü MANOVA ile test edilirken; Ortaöğretim Diploma Notları ile ÖSS Sayısal ve Eşit Ağırlıklı puanları arasındaki ilişki miktarı için Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve iki korelasyon arasındaki farkın önem kontrolü analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, UB Programının, diploma notu ve ÖSS puanları bakımından öğrenci başarısının artmasında Ulusal Programa göre daha etkili olduğu ve ortaöğretim başarısının, program türüne bağlı olmaksızın ÖSS başarısının bir yordayıcısı olduğu saptanmıştır.

ABSTRACT

THE DIFFERENCE BETWEEN THE STUDENTS WHO ARE GRADUATED FROM INTERNATIONAL BACCALAUREATE DIPLOMA PROGRAMME AND THE STUDENTS WHO ARE GRADUATED FROM NATIONAL PROGRAMME BASED ON GENERAL CUMULATIVE AND RECEIVED SCORES IN THE UNIVERSITY ENTRANCE EXAM (ÖSS)

Gültekin, Selda

MS, Department of Measurement and Evaluation

Adviser: Yrd. Doç. Dr. Ömer Kutlu

June 2006, 63 pages

The aim of this study is to investigate if there is a considerable difference between the students who are graduated from International Baccalaureate Diploma Programme (IBDP) and the students who are graduated from National Programme based on their general cumulative in their diploma and received scores in the ÖSS. The research can be characterized as a causal comparative scanning model. The study group consists of 682 students who have graduated from TED Ankara Koleji in the years 2003, 2004, 2005, and who have been admitted to the IBDP, 132 of which have graduated from the IB Diploma Program and 550 from the National program. The students from both programs are selected from the fields of either Turkish-Mathematics or Sciences. In this study, It was used two-way MANOVA to test whether there is a considerable difference between the students graduated from the IBDP and the National Programme on the subjects of High School Diploma Grades and ÖSS Quantitative and Equal-weighted scores. That is, Pearson correlation coefficient was used to find the relation between Diploma Grades and ÖSS Quantitative and Equal-weighted scores. According to the research results, it is observed that students' diploma grades and OSS scores in IB programme are higher than the ones in national programme. Regardless of the type of the programme, it is found that diploma grade is a predictor of OSS score.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTARCT	iv
ÇİZELGELER LİSTESİ	vi
BÖLÜM	
1. GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Uluslararası Bakalorya Programı	7
Amaç	23
Önem	25
Sınırlılıklar	26
İlgili Araştırmalar	26
2. YÖNTEM	31
Araştırmanın Modeli	31
Çalışma Grubu	31
Verilerin Toplanması	34
Verilerin Analizi	35
3. BULGULAR ve YORUMLAR	38
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	49
Sonuçlar	49
Öneriler	51
KAYNAKLAR	53
EKLER	58

ÇİZELGELER LİSTESİ

	Sayfa
Çizelge 1. Uluslararası Bakalorya Programı Lise 9. Sınıf Haftalık Ders Çizelgesi	15
Çizelge 2. Ulusal Program Lise 9. Sınıf Haftalık Ders Çizelgesi	16
Çizelge 3. Uluslararası Bakalorya Programı Lise 10. ve 11. Sınıf Haftalık Ders Çizelgesi (Türkçe-Matematik Alanı)	17
Çizelge 4. Ulusal Program Lise 10. ve 11. Sınıf Haftalık Ders Çizelgesi (Türkçe-Matematik Alanı)	18
Çizelge 5. Uluslararası Bakalorya Lise 10. ve 11. Sınıf Haftalık Ders Çizelgesi (Fen Bilimleri Alanı)	19
Çizelge 6. Ulusal Program Lise 10. ve 11. Sınıf Haftalık Ders Çizelgesi (Fen Bilimleri Alanı)	20
Çizelge 7. UB ve Ulusal Program Öğrencilerinin Yıllara ve Mezun Oldukları Alanlara Göre Dağılımları	32
Çizelge 8. Öğrencilerin Mezun Oldukları Program, Yıl ve Alana Göre Dağılımları	33
Çizelge 9. Araştırmanın Değişkenleri, Türleri ve Düzeyleri	36
Çizelge 10. Diploma Notlarına İlişkin Betimsel İstatistikler	38
Çizelge 11. ÖSS Sayısal Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler	39
Çizelge 12. ÖSS Eşit Ağırlıklı Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler	40
Çizelge 13. İki Yönlü MANOVA Sonuçları	42
Çizelge 14. ANOVA Sonuçları	43
Çizelge 15. Program Türüne Göre İkili Karşılaştırmalar	44
Çizelge 16. TM Alanından Mezun Olan Öğrenciler İçin Program Türüne Göre İkili Karşılaştırmalar	45
Çizelge 17. FB Alanından Mezun Olan Öğrenciler İçin Program Türüne Göre İkili Karşılaştırmalar	46
Çizelge 18. Korelasyon Analizi Sonuçları	47
Çizelge 19. Korelasyonlar Arası Farkın Önem Kontrolü Analizi Sonuçları	48

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde, eğitimin önemi, uluslararası eğitim kavramı ve uluslararası eğitimin önemi konularına yer verilmiş ve araştırmanın problem durumu açıklanmıştır.

Problem Durumu

Eğitimin toplumsal yaşamda vazgeçilmez bir öneme sahip olduğu hemen hemen herkesin kabul ettiği bir konudur. Eğitim farklı dönemlerde, farklı toplumlarda, farklı biçimler olsa da eğitim o toplumun devamlılığının bir koşuludur ve bu nedenle her toplumda önem verilen bir olgu olagelmıştır.

Eğitim, insanoğlunun öğrenme yeteneğinin oluşmaya başlaması ile ortaya çıkmış, insanoğlunun vazgeçilmez bir parçası olmuş daha iyiye, daha güzele ulaşabilmek, toplumsal kalkınmayı sağlayabilmek ve böylece istenilen bir yaşam düzeyine ulaşmak için en önemli araç durumuna gelmiştir (Aydın, 2003; Demirer, 2002).

Sosyal bir olgu olarak eğitim, insanların yaşamlarını geliştirme potansiyeline sahiptir. Eğitimin ne olduğuna dair, eğitim alan yazınında pek

çok tanım bulunmaktadır. Ertürk (1972), eğitimi "bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci" olarak tanımlar. Turgut (1997) ise, eğitimi genel anlamda bireyde davranış değiştirme süreci olarak tanımlamaktadır. Eğitim, öğrencide istenilen davranışları geliştirmek, kusurlu davranışları düzeltmek, istenmeyen davranışları silmek gibi amaçlarla yapılır.

Eğitim bireyin gelişimine müdahale etme süreci olarak, aslında toplumun gelişimini etkileyen de bir süreçtir. Bu nedenle, Başaran'ın (1990) da işaret ettiği gibi "Eğitim sisteminin, ulusal kalkınma amaçlarına; ulusun toplumsal ve ekonomik yapısına; eğitilenlerin gelişim düzeylerine uygun işleyebilmesi zorunludur. Bunun için de eğitimin, bilimsel yöntemlerle kendisini sürekli olarak yenilemesi ve çağdaşlaşması gereklidir."

Eğitimde hedef, kendi kültürüne, gelenek ve göreneklerine bağlı fakat kültürel değişim ve yeniliklere açık, istekli bireyler yetiştirmektir. Ülkesi için yararlı olmaya çalışan her birey gibi, öğretmenler de okul ortamında çağdaş eğitim yöntemlerini uygulamak durumundadırlar (Demirer, 2002).

Kuşluvan ve Usal (2006), eğitimin genel amacını şöyle belirtmiştir:

- *Bireyi belirgin bir kültür içinde yoğurmak, kuşaktan kuşağa birikerek gelen kültürel değerlerin bireyde de benimsenmesini ve özümsemesini sağlamak.*
- *Bireyi toplumsallaştırmak; bireyin, toplumun yazılı ve yazılı olmayan kurallara uymasını sağlamak.*
- *Bireyin bireyselleşmesini sağlamak, bireyin karakter öğelerini yönlendirmek ve hem bireysel hem de toplumsal düzeyde onu*

başarılı kılacak güçlerini ortaya çıkarmak; yaratıcılığını geliştirmek.

Steiner'e (1996) göre okullardaki eğitim ve öğretim;

- Zekânın genel değil çok boyutlu olduğu, çevresel etkenlerden etkilendiği, sabit değil sınırsız olduğu varsayımına dayanmalıdır.
- Yaşam boyu öğrenme ilkesini benimsemelidir.
- Öğrencinin kendisiyle yarışabileceği bir ortam sunmalıdır.
- Kapsamlı uygulamalar içermelidir.

Uygulanan bir eğitimin başarılı olup olmadığının, başarılı ise ne derecede ve hangi öğrenciler için başarılı olduğunun bilinmesi istenir. Başarı derecesinin bilinmesi ve başarısız olanların tanınması, ancak, öğrencilerde meydana gelen davranış değişikliklerinin ölçülüp değerlendirilmesiyle mümkün olur. Öğrenci başarısı hakkındaki değer yargıları, eğitim kararlarının en önemli dayanağıdır. Bu kararların isabetli olması için, öğrenci başarısı hakkında yeterince doğru bir değer yargısına ulaşılması istenir. Bir değer yargısının doğruluğu ise, hem dayandığı gözlem veya ölçmelerin doğruluğuna, hem de seçilen değerlendirme ölçütünün doğruluğuna bağlıdır. Eğitimde ölçmenin önemi, eğitimin teorik bir bilim olma gayretleri yanında, pratik kararlarda değer yargılarına dayanarak sağlamasından gelir (Turgut, 1997).

Ölçme ve değerlendirme, birbirinden ayrı anlam taşıyan iki kavramdır. Ölçme, "Belli bir özelliğin ya da durumun gözlenip gözlem sonucunun

sembollerle ve özellikle sayı sembolleriyle ifade edilmesi" dir. Değerlendirme ise, ölçme sonucundan bir anlam çıkarmak ve ölçülen nesnelere hakkında bir değer yargısına ulaşmaktır (Tekin, 1991).

Pek çok insan, "sınav" ve "değerlendirme" sözcüklerini yakın anlamda ve çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanırlar. Sınav; öğrencilerin belirli bir zaman diliminde, kontrol altında tutularak yanıtlamak zorunda oldukları çeşitli soru tiplerinden (kısa-uzun cevaplı, problem çözme-analitik düşünme soruları, uygulamalı-sözlü) oluşmaktadır. Buna karşın değerlendirme; öğrenci başarısı hakkında karar verme yöntemlerinin tümü için kullanılan bir kavramdır (IBO, 2004).

Günümüzde kullanılan öğretim programları, bireysel farklılıkları dikkate alan, öğrenci merkezli öğretim ve öğrenme stratejilerini benimsediği için, ölçme ve değerlendirmede de öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını sergilemelerine dayalı çoklu değerlendirmeler gerektirmektedir. Bu nedenle sadece yazılı ve sözlü sınavlarla öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesi uygun değildir. Değerlendirme teknikleri öğrencinin tüm becerilerinin değerlendirilmesini sağlamalıdır (MEB, 2005).

Lewis (2005), çalışmasında, okulların evrensel sorumluluklarını ortaya koyan ölçütlerden söz etmiştir. Bunların en çarpıcı olanları şunlardır:

1. Okullar, uluslararası ve çok kültürlü bakış açısına dayalı standartlar geliştirmelidir. Bu standartlar öğrencilere, toplumda pay sahibi olan vatandaş olma bilmiş ve becerilerini kazandırmalıdır.

2. Tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji gibi ilgilerini çekecek sosyal alanlardaki öğretim programı, modern dünyanın gündemindeki soruları temel almalıdır. Örneğin “Ekonomik büyüme ve çevresel koruma bir arada uyum içinde olabilir mi?”, “Neden küreselleşme tartışılan bir konudur?”, “Farklı siyasi sistemler genel refahı sağlamak için nasıl çalışmalıdırlar?”
3. Okullar, önceliklerini araştırmalara vermelidirler. Eğitim araştırmalarına daha fazla kaynak ayırmalıdırlar. Öğrencilerin ihtiyaç duyacağı, sosyal sınıflardaki ekonomik eşitsizlikler, kentleşme, oy kullanma, ırkçılık gibi konuların ele alındığı yayınları temin edebilmelidirler. Böylelikle öğrencilerin, kendilerine, çevrelerine, okul çevresine, ülkesine ve diğer toplumlara karşı sorumluluk duygusu kazanması, geleceğin evrensel vatandaşı olarak hazırlanması sağlanacaktır.

Son yıllarda sıkça tartışılan uluslararası eğitim kavramının çeşitli tanımları yapılmıştır. Uluslararası ve karşılaştırmalı eğitim, bir arada kullanıldığında, eğitim sistemleri arasında uluslararası karşılaştırmaların yapıldığı bir akademik bilgi alanı olarak tanımlanır (Cambridge ve Thompson, 2004). Uluslararası eğitim, kültürlerarası anlayışı ve eleştirel düşünme becerilerini sadece küçük bir azınlığa kazandırmayı değil pek çok öğrenci için erişilebilir duruma getirmeyi görev edinmiştir. (Hill, 2005).

1960'lara kadar yapılan çalışmalar, özel bir uluslararası öğretim deneyimi yaratmak için yapılmış olsalar da kozmopolit toplumlarla sınırlı

kalmıştır (Haywood, 2005). Geçtiğimiz 10 yılda uluslararası eğitimde eşit görülmemiş bir büyüme gerçekleşmiştir.

Bazı öncü okullar, 1950 – 1960 yılları arasında bir araya gelerek ailelerinin görevleri nedeniyle geçici bir süre başka ülkelerde yaşamak durumunda kalan öğrenciler için “uluslararası okullar” kurmuşlardır. Bu okullar, evrensel iş ve diplomatik çevreler için, uluslararası bakış açısıyla birleştirilmiş düşünce ve değerlerle yapılandırılmış, 1970’lerde, “Uluslararası Okullar Hareketi”, “Uluslararası Okullar Birliği” gibi gruplar aracılığıyla farklı coğrafi bölgelerde organize olmaya başlamışlardır. Dikkate değer başarılar elde etmeye başlamalarıyla birlikte, “Uluslararası Bakalorya Diploması” tanınır hale gelmiştir (Haywood, 2005).

Eğitim sisteminde yeni değerlendirme yaklaşımları, sıklıkla öğrenme süreci ve öğrenci kazanımlarının geliştirilmesinde kullanılan bir yol olarak ele alınmaya başlanmıştır (Nixon, Phifer, Taggart, ve Wood, 1998). İletişim devriminin hızlanmasıyla giderek küçülen dünyada eğitimin uluslararası olma zorunluluğu apaçık ortadadır. Öğrencilerin, çağın olayları ve koşulları hakkında farkındalık kazanmaları eğitimin uluslararası anlayışa sahip olmasından geçmektedir.

Kimilerine göre, uluslararası programın öğrenciden beklentilerini gerçekleştirmek için öğrenciler çok ağır bir yük altına girmekte ve bu onların akademik başarılarını düşürmekte; aksi bir görüşe göre ise öğrencilerin disiplin, öğrenmeyi öğrenme, uluslararası bakış açısı ve farkındalık

kazanmalarıyla birlikte akademik başarı kendiliğinden gelmektedir. Bu çalışmayla, Uluslararası Bakalorya Programı'ndan mezun olan öğrencilerle Ulusal Programdan mezun olan öğrencilerin başarıları karşılaştırılmak suretiyle Uluslararası Bakalorya Programı'nın etkililiği araştırılmıştır.

Aşağıda ülkemizde bazı özel okullarda uygulanan ve uluslararası bir eğitim programı olan Uluslararası Bakalorya Programı genel hatlarıyla tanıtılacaktır.

Uluslararası Bakalorya Programı (UB)

Uluslararası Bakalorya Organizasyonu (International Baccalaureate Organisation-IBO), İlköğretim 1-5. sınıflar düzeyinde İlkokul Programı (The Primary Years Programme - PYP), İlköğretim 6-8. sınıflar düzeyinde Ortaokul Programı (The Middle Years Programme - MYP) ve Lise düzeyinde Uluslararası Bakalorya Diploma Programı (International Baccalaureate Diploma Programme - IBDP) ile uluslararası diploma sağlayan ve kâr amacı gütmeyen bir eğitim kurumu olarak kurulmuştur. Organizasyonun eğitim felsefesi, 1996 yılında benimsenen misyon beyanında şöyle belirtilmiştir:

“Uluslararası Bakalorya Organizasyonu; okulların, kapsamlı ve dengeli bir eğitim programıyla gençlerin bireysel yeteneklerini geliştirmeye ve onların sınıf içi deneyimlerini dış dünyaya ilişkin gerçeklerle ilişkilendirmeyi öğretmeye yönelik çabalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Yüksek akademik standartların ötesinde, özellikle vurgulanan uluslararası anlayış ve sorumluluk sahibi vatandaş olma idealleridir. Böylelikle UB öğrencilerinin eleştirel düşünebilen, ulusal ve uluslararası konularla ilgili yaşam boyu öğrenmeyi benimseyen, yaşama zenginlik katan kültürlerin ve

anlayışların çeşitliliğini saygıyla karşılayan, bütün insanları birbirine bağlayan paylaşılan insani niteliklerin bilincinde olan kişiler olarak yetişmesi amaçlanmaktadır. (International Baccalaureate Organisation Broşürü)"

İlköğretim 1-5. sınıflar düzeyinde uygulanan PYP, öğrencilerin akademik, sosyal, fiziksel, duyuşsal ve kültürel ihtiyaçlarına yönelik ödevler ve projelerle gelişmelerine odaklanır. PYP, MYP öncesi mükemmel bir hazırlık olsa da UB için bir önkoşul teşkil etmemektedir. Öğretme ve öğrenme sürecinde kapsamlı yaklaşım tarzını benimseyen uluslararası öğretim programı PYP,

- Öğrencilerin öğrenmesi gerekenlerin izlencesi,
- Öğretme yöntemleri,
- Değerlendirme stratejileri

içerir: (www.ibo.org)

MYP, İlköğretim 6-8. sınıf öğrencilerinin akademik bilgi ve yaşam becerilerini geliştirmeyi ödev ve projelerle destekleyen bir programdır. Program, eğitim yaklaşımı ve kapsamıyla geleneksel okul derslerine bir üstünlük sağlar. Doğal olarak PYP'yi izler ve UB'ye hazırlık oluşturur. Ancak UB için önkoşul değildir. Bir eğitim programı öğrencileri, disiplin, beceri ve zor koşullara hazırlamaya çalışırken yaratıcılık ve esnekliği de içerir. IBO, programlarını hazırlarken, bütün bunları göz önünde bulundurarak, öğrencilerin kişisel değerlerinin gelişimini destekleme, topluma ve dünyaya faydalı bireyler olmaları konusunda yol gösterme konularını da dikkate almıştır.

Dünyada 31 Mayıs 2006 tarihi itibariyle 122 ülkede 1807 Uluslararası Bakalorya (UB) okulu bulunmaktadır. Türkiye’de ise 20 özel okulda PYP, MYP ve UB Diploma Programlarından biri ya da birkaçı uygulanmaktadır. UB 100’den fazla ülkede resmi olarak kabul edilmiş ve birçok özerk üniversite tarafından tanınmıştır. Dünyanın sayılı üniversitelerinde UB diplomasının tanınması ve avantaj sağlaması, aynı zamanda üniversite öncesi akademik olarak iyi bir hazırlık olarak görülmesi UB okulu sayısının her geçen yıl hızla artmasına sebep olmaktadır.

Merkezi Cenevre’de bulunan Uluslararası Bakalorya Organizasyonu (IBO)’nun yine Cenevre (IBAEM), New York (IBNA), Buenos Aires (IBLA) ve Singapur’da (IBAP) Bölge Ofisleri ve Cardiff’de (IBCA) Program ve Değerlendirme Merkezi bulunmaktadır (<http://www.tedankara.k12.tr/lise/UB/dunyada.asp>).

UB Diploma Programı, başlangıçta görev değişikliği nedeniyle ülkeler arasında yer değiştiren diplomatların çocukları için üniversiteye hazırlık programı olarak hazırlanmıştır (Chmelynski, 2005). Daha sonraları organizasyonun misyonu genişlemiş ve tüm yaş gruplarındaki öğrencilere uluslararası eğitim vermeyi amaçlayan PYP, MYP, UB diploma programları geliştirilmiştir (Cambridge ve Thompson, 2004).

Uluslararası Bakalorya Organizasyonu’nun web sitesinden elde edilen UB Diploma Programına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur (www.ibo.org).

UB Diploma Programı herhangi bir ülke modeline bağılı olmaksızın uygulandığı ülkenin sisteminin talep ettiği uzmanlaşma ile diğer ülkelerin tercih ettiği düşünce ve bilgi derinliği arasında bir denge üzerine kuruludur.

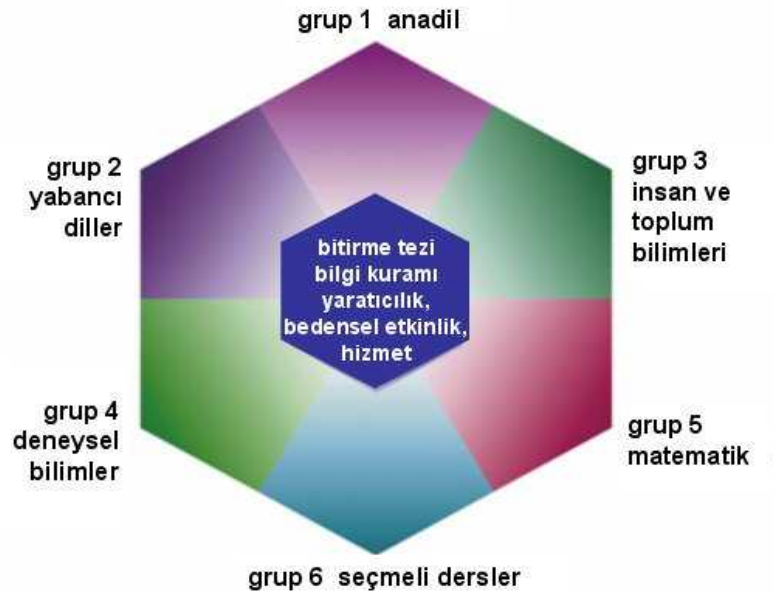
1968 yılında oluşturulan UB Diploma Programı titiz değerlendirme ölçütleri sayesinde, UB diploması alan öğrencilere dünyanın önde gelen üniversitelerine girişteki başarılarını artıracak bir ayrıcalık ve avantaj kazandırmaktadır. UB mezuniyet sistemi, her bir öğrencinin performansının ölçüldüğü ve başarı düzeylerinin iyi tanımlandığı bir sistemdir. Bunlar, tüm okullarda aynı şekilde uygulanan bir sınavdan diğerine tutarlılık sağlayan ölçütlerdir. Okullar bu üç programı da benimseyebilecekleri gibi yalnızca birinde de eğitim verebilirler.

Her UB Diploması veren okul UB Diploma Programına kabul koşullarını kendi belirleyebilir. TED Akara Koleji'nde UB Programı öğrencisi olmanın iki koşulu vardır. Öğrencinin;

1. 6, 7, 8. sınıf I. ve II. döneminde Matematik, Fen Bilgisi, İngilizce ve Türkçe derslerinin her birinden 2,00 ve üzerinde dönem sonu notu olarak başarılı olması ve bu derslerin 6, 7, 8. sınıf yıl sonu karne notlarının 3,00 ve üzerinde olması,

2. 8. sınıfı bitirip 9. sınıf başlamadan uygulanacak olan İngilizce hazırlık atlama sınavında başarılı olması gerekir.

UB Diploma Programı, üç önemli çalışma etrafında derslerin toplandığı bir altıgenle modellenir. Altıgenin merkezinde; Bitirme Tezi (Extended Essay), Bilgi Kuramı (Theory of Knowledge) ve Yaratıcılık - Bedensel Etkinlik - Hizmet Çalışmaları (CAS) yer almaktadır. Altıgenin etrafında ise anadil, yabancı diller, insan ve toplum bilimleri, deneysel bilimler, matematik, sanat veya diğer seçmeli dersler yer almaktadır.

Şekil 1
UB Program Modeli

Altıgenin merkezinde yer alan çalışmalar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Bitirme tezi, öğrencinin özellikle ilgilendiği bir konuda hazırladığı 4000 kelimelik inceleme yazısıdır. Ulusal programdaki dönem ödevi gibi kısıtlı bir çalışma değildir. Bu çalışmayla, öğrencilere üniversitede kendilerinden beklenen bağımsız araştırma ve yazma becerisinin kazandırılması hedeflenir. Bitirme tezi, bir konu seçilerek veya programlarında bulunmayan bir konu

hakkında yazılarak öğrencilerin öğrenme süreçlerini derinleştirmelerine olanak sağlar. Diploma programının zorunlu bir parçasıdır ve “dış değerlendirme”yle değerlendirilir. Değerlendirme kriterleri EK 1’de verilmiştir. Tez çalışmaları 10. sınıfta başlar ve bir öğretmenin danışmanlığında yürütülür. Bitirme tezinde öğrencinin kazanması hedeflenen davranışlar şu şekilde özetlenmiştir:

Öğrencinin;

1. bir ders ve buna ilişkin bir konu başlığı belirlemesi,
2. yapacağı araştırma için kesin bir hedef belirlemesi,
3. uygun kaynak ve materyal seçebilmesi,
4. konuya uygun yöntem kullanarak elde ettiği bilgiyi analiz edebilmesi ve yorumlayabilmesi,
5. fikirlerini mantıklı ve tutarlı bir biçimde sunabilmesi,
6. araştırmasına ilişkin sonuçları net bir biçimde ortaya koyabilmesi,
7. tezinin özet formunu hazırlayabilmesi,
8. tezini seçtiği dersle ilişkilendirebilmesi,
9. kullandığı kaynakları kabul edilebilir formatta ve doğru olarak sunabilmesi

beklenmektedir (IBO, 2002).

Bilgi Kuramı, sınıf içi ve dışında edinilen bilgi ve deneyime yönelik eleştirel düşünmeyi geliştirmeyi hedefleyen disiplinlerarası bir çalışmadır. Öğrencilerin bildiklerini varsaydıkları ve diğer kişilerin bilgi olarak niteledikleri kavramların eleştirel bakışla irdelenmesi üzerine kuruludur. Bilgi kuramı dersinde, bilgi ve düşünceyi esas alarak, öğrencilerin yorum kapasitelerini geliştirmek ve bilginin gelişimi konusunda eleştirel ve yapıcı bir bakış açısı kazanmalarını sağlamak amaçlanır.

Yaratıcılık – Bedensel Etkinlik – Hizmet çalışması, öğrencileri kendi enerji ve yeteneklerini başkalarıyla paylaşma yönünde güdüler. Öğrencilerin okul içinde ve dışında hatta uluslararası bağlamda yerine getirmeleri gereken görevleri vardır. Örneğin, öğrenciler, okul içinde diğer öğrencilere gitar/yüzme dersi verme, okul gazetesinde yazı yazma, okul dışında yeni gelmiş göçmen çocuklara dil dersi verme, uzun dağ yürüyüşleri/açık hava kampları organize etme, sokak çocuklarının barınabileceği basit bir yapı inşa etme, köy okullarını onarma/boyama, uluslararası bağlamda Yaratıcılık – Bedensel Etkinlik – Hizmet çalışmalarının sergilendiği bir web sitesi oluşturma, konferans organize ederek uluslararası kuruluşların katılımını sağlama gibi etkinliklere katılabilirler. Bu etkinliklerle öğrencilerin, kendilerini ve yeteneklerini daha iyi tanımaları, çevrelerine karşı daha duyarlı olmaları, yaşam boyu ahlaki sorumluluklarının farkında olmaları ve diğer insanlarla ortaklaşa çalışmayı öğrenmeleri amaçlanır. Bu çalışma kapsamında yapılacak etkinlikler bir günlüğe kaydedilir ve daha sonra bu çalışmalardan öğrencinin gelişimini sergileyecek bir portfolyo oluşturulur. Ek 2’de verilen performans ölçütlerine göre değerlendirilir.

Eğitim, önceleri öğrencilerin zihinlerini bilgiyle doldurma işi olarak görülmekteydi. Günümüzde ise, bu modası geçmiş düşünce, aşamalı olarak yerini her bir öğrencinin yaratıcılığının geliştirilmesine odaklanmış öğrenci merkezli yaklaşımlara bırakmıştır. Eğer genç nesil, kişisel ve akademik gelişimlerinin erken evrelerine yaptıkları işlere yaratıcılıklarını katmayı öğrenirlerse, kendilerini atalarının yollarında gitmekle sınırlamaktansa yeni

yollar keşfedecekler ve daha iyi bir gelecek için yol gösterici olacaklardır (Manfredi, 2004).

MEB'in 2004-2005 öğretim yılında pilot uygulama yaparak geliştirdiği ve 2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulamaya başladığı yeni İlköğretim Okulları Öğretim Programlarının ölçme ve değerlendirme yaklaşımında, derinliği olmadan çok sayıda kavram ve ilkeyi öğrenme, rutin problemleri çözebilme, ezber bilgi ve yazılı materyallerden bilgiyi aynen aktarmanın önemi azalmışken;

- okuduğunu anlama, kritik etmek, yorumlama
- bilgi toplama, analiz etme ve bir sonuca ulaşma
- grafik ya da tablo halinde verilen bilgilerden sonuç çıkarma
- gözlem yapma, gözlemlerden sonuca ulaşma
- araştırma yapma
- öğrendikleri ile gerçek yaşam arasında ilişki kurma

gibi becerilerin önemi artmıştır (MEB, 2005).

TED Ankara Koleji UB Diploma Programı dersleri ve haftalık saat sayıları, Ulusal Programla karşılaştırmalı olarak Çizelge 1-6'da sunulmuştur. (MEB, 2000; MEB, 2004).

Çizelge 1
Uluslararası Bakalorya Programı Lise 9. Sınıf Haftalık Ders Çizelgesi

Ders Kategorileri	Dersler	Haftalık Ders Saati Sayısı
Ortak Genel Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	5
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1
	Tarih	2
	Coğrafya	2
	Matematik	5
	Fizik	3
	Kimya	3
	Biyoloji	2
	Sağlık Bilgisi	2
	Yabancı Dil	8
	Beden Eğitimi	2
Toplam		35
Seçmeli Dersler	Resim	2
	Müzik	2
	Çevre ve İnsan	2
	Standardizasyon ve Kalite	1
	İnsan İlişkileri	1
	İkinci Yabancı Dil	2
	Takviyeli Yabancı Dil	2
	Hızlı Okuma Teknikleri	1
	Trafik Bilgisi	1
	Bilgisayar	2
	Bilgi Teknolojisi	2
	Bilgi Kuramı	2
Rehberlik	1	
En az alınması gereken ders saati sayısı		5
Genel Toplam		40

Çizelge 1 incelendiğinde, Lise 9. sınıflarda UB Programı ortak genel kültür derslerinin haftalık saat sayısının **35**, seçmeli derslerin haftalık saat sayısının **5** olmak üzere toplamda **40** olduğu görülmektedir.

Çizelge 2
Ulusal Program Lise 9. Sınıf Haftalık Ders Çizelgesi

Ders Kategorileri	Dersler	Haftalık Ders Saati Sayısı
Ortak Genel Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1
	Tarih	2
	Coğrafya	2
	Matematik	5
	Fizik	2
	Kimya	2
	Biyoloji	2
	Sağlık Bilgisi	2
	Yabancı Dil	8
	İkinci Yabancı Dil	2
	Beden Eğitimi	2
Toplam		34
Seçmeli Dersler	Resim	2
	Müzik	2
	Çevre ve İnsan	2
	Standardizasyon ve Kalite	1
	İnsan İlişkileri	1
	Hızlı Okuma Teknikleri	1
	Trafik Bilgisi	1
	Bilgisayar	2
	Demokrasi ve İnsan Hakları	1
En az alınması gereken ders saati sayısı		2
	Rehberlik	1
Genel Toplam		37

Çizelge 1 ve 2 incelendiğinde, Lise 9. sınıflarda UB Programında haftalık saat sayısının **40**, Ulusal Programda ise **37** olduğu görülmektedir. Türk Dili ve Edebiyatı, Fizik ve Kimya derslerinin UB Programında Ulusal Programdan 1'er saat daha fazla okutulmasının, Takviyeli Yabancı Dil, Bilgi Teknolojisi ve Bilgi Kuramı seçmeli derslerinin Ulusal Programda olmamasının bu farka neden olduğu görülmektedir.

Çizelge 3
Uluslararası Bakalorya Programı Lise 10. ve 11. Sınıf
Haftalık Ders Çizelgesi (Türkçe-Matematik Alanı)

Ders Kategorileri	10. Sınıf	Haftalık Ders Saati	11. Sınıf	Haftalık Ders Saati
Ortak Genel Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	7	Türk Dili ve Edebiyatı	7
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1
	Yabancı Dil	5	Yabancı Dil	5
	Milli Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
Toplam		14		15
Alan Dersleri	Matematik	6	Matematik	6
	Sosyal Bilimler	5	Sosyal Bilimler	7
	Fen Bilimleri I	5	Fen Bilimleri I	5
	Psikoloji	2	Bilgi Kuramı	1
	Bilgi Kuramı	2		
Toplam		20		19
Seçmeli Dersler	Görsel Sanatlar	5	Görsel Sanatlar	5
	Müzik	5	Müzik	5
	İkinci Yabancı Dil	5	İkinci Yabancı Dil	5
	Fen Bilimleri II	5	Fen Bilimleri II	5
	Psikoloji	5	Psikoloji	5
	İşletme	5	İşletme	5
	Ekonomi	5	Ekonomi	5
	Küreselleşen Toplumda İletişim Teknolojisi	5	Küreselleşen Toplumda İletişim Teknolojisi	5
Çevre Sistemleri	5	Çevre Sistemleri	5	
Alınacak Ders Saati Sayısı		5		5
	Rehberlik	1	Rehberlik	1
Genel Toplam		40		40

Çizelge 3 incelendiğinde, Türkçe-Matematik alanında öğrenim gören, Lise 10. ve 11. sınıflarda UB Programı ortak genel kültür ve alan derslerinin haftalık saat sayısının **34**, seçmeli derslerin haftalık saat sayısının **5** ve Rehberlik saati **1** olmak üzere toplamda **40** olduğu görülmektedir.

Çizelge 4
Ulusal Program Lise 10. ve 11. Sınıf
Haftalık Ders Çizelgesi (Türkçe-Matematik Alanı)

Ders Kategorileri	10. Sınıf	Haftalık Ders Saati	11. Sınıf	Haftalık Ders Saati
Ortak Genel Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1
	Tarih	2	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2
	Milli Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4
	2. Yabancı Dil	2	2. Yabancı Dil	2
Toplam		14		15
Alan Dersleri	Edebi Metinler	3	Edebi Metinler	3
	Türkiye Coğ. Fiziki	3	Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğ.	3
	Matematik	5	Matematik	5
	Geometri	2	Geometri	2
	Psikoloji	2		
Toplam		15		13
Alan Seçmeli Dersleri	Türk Edebiyatı Tarihi	2	Türk Edebiyatı Tarihi	2
	Güzel Kon. ve Yazma	2	Güzel Kon. ve Yazma	2
	Hızlı Okuma T	1	Hızlı Okuma T	1
	Dil Bilim	2	Dil Bilim	2
	Analitik Geometri	2	Geometri	2
	İnsan İlişkileri	1	İnsan İlişkileri	1
	Bilgisayar	2	Bilgisayar	2
	Genel Türk Tarihi	2	Osmanlı Tarihi	3
			Mantık	2
		Sosyoloji	2	
Alınacak Ders Saati Sayısı		5		6
Seçmeli Dersler	Resim	2	Resim	2
	Müzik	2	Müzik	2
	Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2
	Türk Edebiyatı Tarihi	2	İstatistik	2
	Bilim Tarihi	2	İslam Tarihi	2
	Turizm	2	Çevre ve İnsan	2
	Bilgi Teknolojisi	2		
	Takviyeli Yabancı Dil	2		
Alınacak Ders Saati Sayısı		2		2
	Rehberlik	1	Rehberlik	1
Genel Toplam		37		37

Çizelge 3 ve 4 incelendiğinde, Türkçe-Matematik alanında öğrenim gören Lise 10. ve 11. sınıflarda UB Programında haftalık saat sayısının **40**, Ulusal Programda ise **37** olduğu görülmektedir. Türk Dili ve Edebiyatı, Yabancı Dil, Matematik derslerinin haftalık saat sayısının UB Programında Ulusal Programdan daha fazla olduğu, UB Programında Bilgi Kuramı dersi olduğu, Ulusal Programdaki Tarih, Coğrafya derslerinin yerine UB Programında Sosyal Bilimler dersinin olduğu, Türkçe-Matematik alanında UB Programında zorunlu Fen Bilimleri dersinin olduğu görülmektedir.

Çizelge 5
Ulusal Programda ve UB Programında Lise 10. ve 11. Sınıf Haftalık Ders Çizelgesi (Fen Bilimleri Alanı)

Ders Kategorileri	10. Sınıf	Haftalık Ders Saati	11. Sınıf	Haftalık Ders Saati
Ortak Genel Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	5	Türk Dili ve Edebiyatı	5
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1
	Tarih	2	Yabancı Dil	5
	Yabancı Dil	5	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2
	Milli Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
Toplam		14		15
Alan Dersleri	Matematik	6	Matematik	6
	Fen Bilimleri I	6	Fen Bilimleri I	6
	Fen Bilimleri II	6	Fen Bilimleri II	6
	Bilgi Kuramı	2	Bilgi Kuramı	2
Toplam		20		19
Seçmeli Dersler	Fen Bilimleri III	5	Fen Bilimleri III	5
	Psikoloji	5	Psikoloji	5
	İşletme	5	İşletme	5
	Ekonomi	5	Ekonomi	5
	Küreselleşen Toplumda İletişim Teknolojisi	5	Küreselleşen Toplumda İletişim Teknolojisi	5
	Çevre Sistemleri	5	Çevre Sistemleri	5
	Bilgisayar	5	Bilgisayar	5
Alınacak Ders Saati Sayısı		5		5
	Rehberlik	1	Rehberlik	1
Genel Toplam		40		40

Çizelge 5 incelendiğinde, Fen Bilimleri alanında öğrenim gören, Lise 10. ve 11. sınıflarda UB Programı ortak genel kültür ve alan derslerinin haftalık saat sayısının **34**, seçmeli derslerin haftalık saat sayısının **6** ve Rehberlik saati **1** olmak üzere toplamda **40** olduğu görülmektedir.

Çizelge 6
Ulusal Program Lise 10. ve 11. Sınıf
Haftalık Ders Çizelgesi (Fen Bilimleri Alanı)

Ders Kategorileri	10. Sınıf	Haftalık Ders Saati	11. Sınıf	Haftalık Ders Saati
Ortak Genel Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1
	Tarih	2	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2
	Milli Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4
	2. Yabancı Dil	2	2. Yabancı Dil	2
Toplam		14		15
Alan Dersleri	Biyoloji	2	Biyoloji	3
	Fizik	4	Fizik	4
	Kimya	3	Kimya	3
	Matematik	5	Matematik	5
	Geometri	2		
Toplam		16		15
Alan Seçmeli Dersleri	Psikoloji	2	Geometri	4
	Biyoloji Uygulamaları	2	Analitik Geometri	2
	Fizik Uygulamaları	2	Biyoloji Uygulamaları	2
	Kimya Uygulamaları	2	Fizik Uygulamaları	2
	Analitik Geometri	2	Kimya Uygulamaları	2
	Bilgisayar	2	Mantık	2
			Sosyoloji	2
		Bilgisayar	2	
Alınacak Ders Saati Sayısı		4		4
Seçmeli Dersler	Resim	2	Resim	2
	Müzik	2	Müzik	2
	Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2
	Çevre ve İnsan	2		
	Bilim Tarihi	2		
	Bilim ve Teknoloji	2		
Alınacak Ders Saati Sayısı		2		2
	Rehberlik	1	Rehberlik	1
Genel Toplam		37		37

Çizelge 5 ve 6 incelendiğinde, Fen Bilimleri alanında öğrenim gören Lise 10. ve 11. sınıflarda UB Programında haftalık saat sayısının **40**, Ulusal Programda ise **37** olduğu görülmektedir. Türk Dili ve Edebiyatı, Yabancı Dil, Matematik derslerinin haftalık saat sayısının UB Programında Ulusal Programdan daha fazla olduğu, UB Programında Bilgi Kuramı dersi olduğu, Ulusal Programdaki Fizik, Kimya, Biyoloji ve bu derslerin uygulama derslerinin yerine UB Programında Fen Bilimleri I, II ve III derslerinin olduğu ve haftalık saat sayılarının UB Programında Ulusal Programa göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

UB Diploma Programı, öğrencilerin yaptığı tüm çalışmaların kaydedildiği ürün değerlendirme yöntemlerini kullanır. Bununla birlikte, öğretme ve öğrenme sürecinde kullanılan süreç değerlendirme araçlarından da yararlanır.

UB Diploma Programındaki öğrencilerin çalışmalarının kalitesi hakkındaki bütün akademik kararlar uluslararası otoriteler tarafından verilmektedir. Akademik başarı ve çeşitli öğrenme yöntemlerinin içerik ve süreçlerinin değerlendirilmesinde çeşitli yöntemler kullanılmaktadır.

Derslerin notları 7 üzerinden verilir ve öğrenciye farklı dersler için verilen görev ya da ödevlerin, belirlenmiş ölçütlere göre değerlendirilmesi ile belirlenir. Bir başka deyişle, 6 gibi bir not öğrencinin diğer öğrencilerle karşılaştırıldığındaki başarısını değil, konuyu ya da dersi anlamada bireysel

olarak gösterdiği yüksek performansı göstermektedir. Bu değerlendirme ölçütleri her öğrenci için aynı şekilde uygulanır.

Klasik sınavlar kurye ile sınav sorumlularına, çoktan seçmeli sınavlar ise doğrudan IBO'ya gönderilir. Sınav sorumluları değerlendirdikleri sınavları Cardiff'teki IBO Program Değerlendirme Merkezi'ne gönderirler. Bunların yanı sıra her dersin iç değerlendirme bileşenleri de vardır. Öğrencinin derse katıldığı dönem boyunca gösterdiği performans da değerlendirmeye dahil edilir. Bu performans genellikle proje, durum incelemesi, çeşitli yazılı ve sözlü çalışmaların bulunduğu bir dosya, laboratuvar çalışması, sözlü yorum gibi, bazen bireysel bazen de grup çalışmaları halinde değerlendirilir. Bu çalışmalar, öğretmen tarafından değerlendirilir ve UB tarafından örneklere göre kontrol edilir. Öğrenci çalışmalarına ilişkin IBO'nun istediği örnekler kurye ile sınav sorumlularına gönderilir. Sınav sorumluları iç değerlendirmeyi tekrar notlar ve Program Değerlendirme Merkezi'ne gönderir. Bu, IBO tarafından kontrol edilerek, gerekirse yeniden değerlendirilir; böylece okullar arasında denklik sağlanır. İngilizce Dersi "Metin Yorumlama Sınavı Değerlendirme Kriterleri Örneği" Ek 3'te verilmiştir.

Türkiye'de UB Diploma Programında okuyan öğrenciler aynı zamanda Ulusal Programa da devam etmektedirler. Bu durumda ulusal diplomanın yanı sıra uluslararası diploma alma şansı elde etmektedirler. UB diploması, öğrencilerin yurtdışındaki üniversitelere girişteki diploma denklik sorununu ortadan kaldırmakla beraber, tüm UB diploması alan öğrenciler yurtdışında okuma fırsatı bulamamaktadır. Bu nedenle, öğrenciler, ülkemizde

yükseköğretime girişin önkoşulu olan Öğrenci Seçme Sınavı'na (ÖSS) girmek zorundadırlar. Bu noktadan hareketle, ortaöğretim diploma notunun yanı sıra ÖSS puanları da UB öğrencileri için bir başarı ölçütü olarak görülmektedir.

Bu araştırmada, UB Programının, diploma notu ve ÖSS puanları bakımından öğrenci başarısının artmasında Ulusal Programa göre daha etkili olup olmadığı araştırılmıştır.

Amaç

Araştırmanın amacı, UB Programından mezun olan öğrencilerin Ortaöğretim Diploma Not ortalamaları ve ÖSS puan ortalamaları ile Ulusal Programdan mezun olan öğrencilerin Ortaöğretim Diploma Not ortalamaları ve ÖSS puan ortalamaları arasında manidar farklılıklar olup olmadığını ortaya koymaktır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. UB öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Not Ortalamaları ile Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Not Ortalamaları arasında manidar bir fark var mıdır?

1.a. Türkçe-Matematik alanından mezun UB öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Not Ortalamaları ile Türkçe-Matematik

alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Not Ortalamaları arasında manidar bir fark var mıdır?

1.b. Fen Bilimleri alanından mezun UB öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Not Ortalamaları ile Fen Bilimleri alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Not Ortalamaları arasında manidar bir fark var mıdır?

2. UB öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan Ortalamaları ile Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan Ortalamaları arasında manidar bir fark var mıdır?

2.a. Türkçe-Matematik alanından mezun UB öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan Ortalamaları ile Türkçe-Matematik alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan Ortalamaları arasında manidar bir fark var mıdır?

2.b. Fen Bilimleri alanından mezun UB öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan Ortalamaları ile Fen Bilimleri alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan Ortalamaları arasında manidar bir fark var mıdır?

3. UB öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan Ortalamaları ile Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan Ortalamaları arasında manidar bir fark var mıdır?

3.a. Türkçe-Matematik alanından mezun UB öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan Ortalamaları ile Türkçe-Matematik alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan Ortalamaları arasında manidar bir fark var mıdır?

3.b. Fen Bilimleri alanından mezun UB öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan Ortalamaları ile Fen Bilimleri alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan Ortalamaları arasında manidar bir fark var mıdır?

4. UB ve Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Notları ile ÖSS Sayısal ve Eşit Ağırlıklı Puanlarla gösterdikleri ilişkilerin yönü ve miktarı nedir ve bu iki grup arasında bu ilişki bakımından manidar bir fark var mıdır?

Önem

Dünyada 1968 yılında oluşturulan, ülkemizde ise bazı özel okullarda uygulanan UB Programına ilişkin pek fazla çalışma yapılmadığı görülmektedir. Bu araştırma, dile getirilen boşluğu bir ölçüde de olsa doldurmak ve ülkemizde yeni sayılabilecek UB Programının öğrencilerin ortaöğretim başarısı ve ÖSS puanlarına ne yönde etki ettiğini belirlemek amacıyla planlanmıştır. Bu çalışmanın, öğrencinin kendini tanıyabileceği, kendi kendini değerlendirebileceği bir eğitim-öğretim, ölçme ve değerlendirme sisteminin bireyin gelişimi açısından önemini anlaşılmasına ve bu sistemin yaygınlaşmasına da katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bulguların hem bundan sonra yapılacak araştırmalara hem de bu alanda alınacak kararlara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu çalışma, 2003, 2004 ve 2005 yıllarında TED Ankara Koleji Vakfı Özel Lisesi'nden mezun olan UB ve Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Notları ve ÖSS sonuçlarıyla sınırlı tutulmuştur.

İlgili Araştırmalar

Uluslararası Bakalorya, ortaöğretim başarısı ve yükseköğretime giriş konularında ülkemizde ve yurtdışında yapılan araştırmalar bu bölümde özetlenmiştir.

Ülkemizde bugüne dek UB konusunda yapılmış tek tez çalışması Demirel'in (2002) "Uluslararası Bakalorya (IB) Programı Uygulayan Özel Okullarda Çalışan Öğretmenlerin Bu Programa Karşı Olan Tutumlarının İş Tatminlerine Yansıması" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasıdır. Bu çalışmayla Uluslararası Bakalorya Programı kapsamında derslere giren öğretmenlerin, bu programa karşı olan tutumlarıyla iş tatminleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, UB Programındaki öğretmenlerin iş tatminlerinin ortalama değeri oldukça üstünde olduğu belirlenmiştir.

Uluslararası Bakalorya Okullarında uygulanan programların etkililiğini ortaya çıkarmak amacıyla öğrenci başarısının ulusal program öğrencileriyle karşılaştırıldığı bir çalışma Colorado Bölgesi Değerlendirme Programı (CSAP) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmayla, PYP, MYP ve UBDP öğrencilerinin performansları, UB Programının standartlarının

uygulanabilirliği, UB Programını uyguluyor olmanın o okula etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada 3-10. sınıf PYP, MYP, UBDP ğrencilerinin “okuma” ve “matematik” performansları ulusal program öğrencileriyle karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda PYP, MYP ve UBDP ğrencilerinin ulusal programdaki akranlarından daha başarılı oldukları belirlenmiştir (www.d20.co.edu) .

UB Kuzey Amerika Bölgesinde (IBNA) tarafından 2003 yılında 29 eyalette, 131 okulda 6392 ğrenci üzerinde yapılan araştırmada, öğrencilerin çeşitli kolej ve üniversitelere kabul oranları ve Eğitsel Değerlendirme Testi (Scholastic Assessment Test – SAT), Amerikan Kolej Testi (American College Test – ACT) sonuçlarında elde ettikleri puanlar ve UB ders sınavlarıyla benzer kavramları yoklayan İleri Yerleştirme (Advance Placement – AP) sınavlarından aldıkları puanlar değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda UBDP ğrencilerinin kolejlere kabul oranının ve puan ortalamalarının daha yüksek olduğu, UB ders sınavlarıyla AP Sınavlarının benzer kavramları yokladığı ve sonuçlarının benzer olduğu belirlenmiş ve UB'nin öğrencilere kaliteli bir program sağladığını ve hkmetin de bu tür araştırmaları dikkate alması gerektiği vurgulanmıştır (www.ibo.org).

Filorida Üniversitesi (UF) Kabul Ofisi tarafından 1996 yılında yapılan çalışmada, Standart Kolej Hazırlık Programı (Standart College Prep.), İleri Yerleştirme (Advance Placement) ve Uluslararası Bakalorya Programından gelen öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve SAT sınavı puan ortalamaları karşılaştırılmış; UB ğrencilerinin puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre, UBDP ğrencilerinin ortaokul sonrası

eğitimlerinde akranlarından daha başarılı oldukları ve UBDP'nin üniversite öncesi iyi bir hazırlık olduğu vurgulanmıştır (www.ibo.org).

Hinrichs (2003) çalışmasında, UB Diploma Programının hedeflerinden biri olan "uluslararası anlayış"ı geliştirme hedefini gerçekleştirip gerçekleştirmediğini araştırmıştır. Bu kapsamda, Amerika'da benzer alt yapıya sahip UBDP ve AP öğrencilerinin uluslararası anlayışlarını tespit etmek üzere 4'lü Likert tipinde bir ölçek kullanılmış ve öğrencilerden "uluslararası anlayış" kavramını kendilerine özgü tanımlamayla ifade etmeleri istenmiştir. Araştırma sonucunda, UBDP ve AP öğrencilerinin ölçeğin "Ekonomik Büyüme", "Teknolojik Gelişme", "Uluslararası İlişkiler", "Dünyada Ekonomik Adalet", "Politik Sistemler" alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasında manidar bir fark olmadığı tespit edilmiştir. "Uluslararası Anlayış" tanımlarına göre yapılan incelemede her bir tanımın en az bir kategoriye gireceği şekilde 7 kategori tanımlanmış ve öğrencilerin tanımlarının hangi kategorilerle (Bir tanım birden fazla kategoriye girebilir.) ilişkili olduğu belirlenmiştir. UBDP öğrencilerinin "Uluslararası Anlayış" tanımlarına göre AP öğrencilerinden oldukça üstün olduğu belirlenmiştir. UBDP öğrencilerinin yazdıkları tanımların, daha fazla kategoriyle ilişkili olduğu, daha uzun ve kompleks ifadeler içerdiği ve fikir zenginliği bulunduğu, UBDP öğrencilerinin zengin kelime dağarcığı kullandıklarını ve düşüncelerini iyi ifade edebildikleri belirtilmiştir. Elde edilen bu bulguların ışığında, WASL ölçeği ile yazılı ifade becerileri arasında fark bulunmadığı tespit edilmiş olan UBDP ve AP öğrencilerinin uluslararası anlayış bakımından farklılık gösteriyor olmaları UB Programının etkisi olduğu vurgulanmıştır.

Ferrara (1996) çalışmasında, Florida'daki Atlantic and Suncoast Community Lisesi'nde öğrenim gören UB Hazırlık öğrencilerinin başarılarını yordayıcı bir model geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda, yıl sonu not ortalaması (FINALGPA) için yordayıcı olabileceği düşünülen "bir önceki yıla ilişkin not ortalaması (INIGPA), okuma ölçeği puanı (SSREAD), Stanford Başarı Testinden elde edilen toplam matematik puanı (SSMATH), başarı belgesi alma durumu (RECOM) ve yazılı sınav puanı (WRITING)" olmak üzere 5 değişken belirlenmiştir. Toplamda 216 öğrenci üzerinden yapılan araştırmada çoklu regresyon analizi yöntemi kullanılarak yordayıcı değişkenler belirlenmiştir. Analizler 9-10. sınıf öğrencileri için ayrı ayrı yapılmıştır. Sonuçta, 9. sınıf öğrencilerinin başarılarını en iyi yordayan değişkenler: bir önceki yıla ilişkin not ortalaması ve Stanford Başarı Testinden elde edilen toplam matematik puanı olarak bulunurken; 10. sınıf öğrencilerinin başarılarını en iyi yordayan değişkenler: bir önceki yıla ilişkin not ortalaması ve başarı belgesi alma durumu olarak belirlenmiştir.

Ortaöğretim başarısı ve ÖSS puanları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçlayan bir çalışma Oral (1985) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmayla, lise yıllarındaki başarı ölçümlerinde yansıyan zihinsel faktörler ile yükseköğretime öğrenci seçme ve yerleştirme sınavlarında yoklanan zihinsel faktörler arasındaki uyum incelenmiştir. Araştırma sonucunda, değişik öğrenci gruplarının lise başarı ölçüleri ve öğrenci seçme ve yerleştirme sınavı puanları arasında, bunlarda yansıyan zihinsel faktörler bakımından, beklenenin de üzerinde sayılabilecek ölçüde bir benzerlik olduğunu belirtmiştir.

Üniversiteye giriş sınavlarındaki başarıyı etkileyen etkenleri incelemek üzere yurt dışında yapılan çalışmalardan biri, Marks, McMilan ve Hillman'ın (2001) yaptıkları araştırmadır. Avustralya Eğitim Araştırmaları Kurumu (ACER) adına yapılan çalışmada, Avustralya'da liseyi bitiren öğrencilerin gittiği, üniversite ayarındaki okullara (Tertiary School) giriş sınavındaki performanslarını etkileyen etkenleri belirlemek amaçlanmıştır. Bu çalışmayla, Tertiary Giriş Sınavından alınan puan ile öğrencilerin demografik, sosyoekonomik, eğitimsel ve psikolojik etkenler arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bu etkenler; dil ve matematik başarısı, cinsiyet, sosyoekonomik koşullar, okul türü, din, etnik köken ve yerli olup olmama durumu olarak ele alınmıştır. Yapılan regresyon analizi sonucunda bu etkenlerin her birinin Tertiary Giriş Sınavındaki performansı açıklama oranları bulunmuştur.

UB Diploma Programlarının etkililiği, ortaöğretim başarısı ve üniversiteye giriş başarısı arasındaki ilişki, üniversiteye girişteki başarıyı etkileyen etkenlerle ilgili olarak özetlenen bu çalışmalar ışığında, ortaöğretim başarısının üniversiteye girişte önemli bir etken olduğu, UB Öğrencilerinin karşılaştırıldıkları Ulusal Program ya da diğer özel programlarda öğrenim gören öğrencilerden akademik başarı, üniversiteye giriş sınavlarından aldıkları puanlar, üniversiteye giriş oranı bakımından üstün oldukları, sınav başarılarının yanı sıra kendini ifade etme gücü bakımından da üstünlük sağladığı görülmektedir. Bu alanda ülkemizde yapılmış araştırmaların da oldukça yetersiz olduğu saptanmıştır.

BÖLÜM 2

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmayla, UB Programından mezun olan öğrencilerin Ortaöğretim Diploma Not ortalamaları ve ÖSS puan ortalamaları ile Ulusal Programdan mezun olan öğrencilerin Ortaöğretim Diploma Not ortalamaları ve ÖSS puan ortalamaları arasında manidar farklılıklar olup olmadığını belirlemek amaçlandığı için, bu araştırmanın modeli nedensel karşılaştırmalı tarama modelidir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2003, 2004 ve 2005 yıllarında TED Ankara Koleji Vakfı Özel Lisesi'nden mezun olan UB ve Ulusal Program öğrencileri olarak belirlenmiştir. UB ve Ulusal Program öğrencilerinin yıllara ve mezun oldukları alanlara göre dağılımları Çizelge 7'de sunulmuştur.

Çizelge 7
UB ve Ulusal Program Öğrencilerinin Yıllara ve
Mezun Oldukları Alanlara Göre Dağılımı

Yıl	UB			Ulusal Program		
	TM	FB	Toplam	TM	FB	Toplam
2003	13	45	58	123	336	459
2004	7	24	31	160	312	472
2005	7	36	43	80	172	252
Toplam	27	105	132	363	820	1183

Çizelge 7 incelendiğinde, 2003, 2004 ve 2005 yıllarında TED Ankara Koleji'nde Uluslararası Bakalorya Programından **132 (%10,04)** öğrenci mezun olurken, Ulusal Programdan **1183 (%89,96)** öğrencinin mezun olduğu görülmektedir.

UB ve Ulusal Program öğrencileri arasında Diploma Notları ve ÖSS puanları açısından karşılaştırma yapmak için öncelikle UB ve Ulusal Programa katılan öğrencilerin İlköğretimden mezun olduklarında yani Liseye girişte başarılarının denk olması gerektiği düşünülmüştür. Bu nedenle Ulusal Program öğrencilerinin içinden UB Programına katılma koşullarını sağlayan öğrenciler seçilmiştir.

TED Ankara Koleji Vakfı Özel Lisesi'nde UB Programına katılmanın iki koşulu vardır. Öğrencinin;

1) 6, 7, 8. sınıf I. ve II. döneminde Matematik, Fen Bilgisi, İngilizce ve Türkçe derslerinin her birinden 2,00 ve üzerinde dönem sonu notu olarak başarılı olması ve bu derslerin 6, 7, 8. sınıf yıl sonu karne notlarının 3,00 ve üzerinde olması,

2) 8. sınıfı bitirip 9. sınıfa başlamadan uygulanacak olan İngilizce hazırlık atlama sınavında başarılı olması gerekir.

Bu koşulları sağlayan öğrencilerden istekli olanlar UB Programın katılmaktadır. UB Programına katılma koşulunu sağlayan öğrenciler arasından Ulusal Programa devam eden ve UB Programına devam eden öğrencilerin mezun oldukları yıllara ve alanlara göre dağılımları Çizelge 8'de verilmiştir.

Çizelge 8
Öğrencilerin Mezun Oldukları Program,
Yıl ve Alana Göre Dağılımları

PROGRAM	ALAN	YIL			GENEL TOPLAM
		2003	2004	2005	
UB	Fen Bilimleri	45	24	36	105
	Türkçe Matematik	13	7	7	27
UB TOPLAM		58	31	43	132
ULUSAL	Fen Bilimleri	165	188	94	447
	Türkçe Matematik	30	58	15	103
ULUSAL TOPLAM		195	246	109	550
GENEL TOPLAM		253	277	152	682

Çizelge 8 incelendiğinde, 2003, 2004, 2005 yıllarında UB Programında okumaya hak kazanmış olan **682** öğrenciden **132'sinin (%19,35)** UB Programından mezun olduğu, **550'sinin (%80,65)** ise Ulusal Programdan mezun olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun, UB öğrencisi olmaya hak kazandığı halde Ulusal Programı tercih etmelerinde, yoğun bir program olan UB'nin gerekleri yerine getirilirken aynı zamanda Ulusal Programa devam ediliyor olması ve bu yoğunlukta ÖSS'ye hazırlanmanın zor olacağı görüşünün veliler arasında yaygın bir görüş olmasının ve UB Programın yeterince tanınmamasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Verilerin toplanması

Araştırmanın alt problemlerini yanıtlamak için aşağıdaki verilere ihtiyaç duyulmuştur:

2003, 2004, 2005 yıllarında mezun olan UB ve Ulusal Program öğrencilerinin;

1. Mezun oldukları alan (Türkçe-Matematik, Fen Bilimleri) bilgisi
2. Ortaöğretim Diploma Notları
3. ÖSS Sayısal ve Eşit Ağırlıklı Puanları

Birinci ve ikinci maddedeki verilere ulaşmak için, okulun öğrenci işleri ve bilgi işlem kayıtlarından, üçüncü maddedeki verilere ulaşmak için Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) sınav sonuçları arşiv kayıtlarından yararlanılmıştır.

Verilerin analizi

Çok Değişkenli Varyans Analizi (Multivariate Analysis Of Variance, MANOVA), bağımlı değişkenlerin bileşenlerinden elde edilen grup ortalama puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılır (Büyüköztürk, 2002). MANOVA'nın iki tür kullanım şekli vardır:

- İki ve daha fazla bağımsız gruplarda çok değişkenli normal dağılım gösteren popülasyonlara ilişkin kurulan hipotezlerin test edilmesinde Tek Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (One Way MANOVA) kullanılır.
- İki ve daha fazla bağımlı gruplarda çok değişkenli normal dağılım gösteren popülasyonlara ilişkin kurulan hipotezlerin test edilmesinde İki Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (Two Way MANOVA) kullanılır.

Bu araştırmada, iki bağımsız değişkenin, birden fazla bağımlı değişken üzerindeki etkisi inceleneceğinden, verilerin analizinde iki yönlü çok değişkenli ANOVA (Two-Way MANOVA) testi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan bağımlı / bağımsız değişkenler ve düzeyleri Çizelge 9'daki gibi modellenmiştir.

Çizelge 9
Araştırmanın Değişkenleri, Türleri ve Düzeyleri

Değişken Türü	Değişken	Düzeyleri
Bağımsız	Program Türü	1. UB 2. Ulusal Program
	Mezun Olunan Alan	1. Fen Bilimleri (FB) 2. Türkçe Matematik (TM)
Bağımlı	Diploma Notu	-
	ÖSS Puanı	1. ÖSS Sayısal 2. ÖSS Eşit Ağırlıklı

Çizelge 9 incelendiğinde, araştırmada dikkate alınacak iki bağımsız (Program Türü ve Mezun Olunan Alan) ve iki bağımlı değişken (Diploma Notu ve ÖSS Puanları) olduğu görülmektedir.

“UB ve Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Notları ile ÖSS Sayısal ve Eşit Ağırlıklı Puanlarla gösterdikleri ilişkilerin yönü ve miktarı nedir ve bu iki grup arasında bu ilişki bakımından manidar bir fark var mıdır?” alt problemleri test etmek için öncelikle Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmış, bulunan katsayılar arasındaki farkın manidarlığı, Blalock’un (1972) iki bağımsız örneklemden alınan iki korelasyon arasındaki farkın önem kontrolü için önerdiği yöntemle test edilmiştir. Bu yöntemin aşamaları şöyledir.

1. Hesaplanan korelasyon katsayılarının her birinin z puanları dönüşüm tablosu kullanılarak z puanları bulunur.
2. İki korelasyon katsayısı arasındaki farkın standart hatası $SE = \sqrt{\frac{1}{n_1-3} + \frac{1}{n_2-3}}$ formülüyle hesaplanır. (Burada n_1 ve

n_2 iki bağımsız örnekleme ait örneklem büyüklüğünü göstermektedir.)

3. İki z puanı arasındaki fark standart hataya bölünür.

$$z = (z_1 - z_2) / SE$$

4. Adım 3'te hesaplanan z değeri 1,96'ya eşit ya da büyük ise korelasyonlar arası fark 0,05 düzeyinde manidardır. Eğer z değeri 2,58'e eşit ya da büyük ise korelasyonlar arası fark 0,01 düzeyinde manidardır. (www.chass.ncsu.edu)

Bu çalışmadaki verilerin istatistiksel analizleri SPSS 9.0 ve Excel programlarında yapılmıştır. Hipotezler $\alpha = 0,05$ manidarlık düzeyinde test edilmiştir.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin hipotezleri test etmek için yapılan analizler, sonuçları ve yorumları yer almaktadır.

Araştırma kapsamında ele alınan değişkenlere ilişkin betimsel istatistikler Çizelge 10, 11 ve 12'de verilmiştir.

Çizelge 10
Diploma Notlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

ALAN	PROGRAM	Öğrenci Sayısı	Ortalama	Standart Sapma
Fen Bilimleri	UB	105	4,61	0,33
	ULUSAL	447	4,23	0,54
Türkçe Matematik	UB	27	4,56	0,34
	ULUSAL	103	4,16	0,49
Toplam	UB	132	4,60	0,33
	ULUSAL	550	4,21	0,53

Çizelge 10 incelendiğinde, UB mezunu öğrencilerin Diploma Not ortalamalarının (**4,60**) Ulusal Programdan mezun olan öğrencilerin Diploma Not ortalamalarına (**4,21**) göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Diploma Notlarını mezun oldukları alanlara göre ayrı ayrı incelediğimizde, Fen Bilimleri alanından mezun olan UB öğrencilerinin Diploma Not ortalamaları **(4,61)**, Ulusal Program öğrencilerinin Diploma Not ortalamalarından **(4,23)** yüksek olduğu, benzer şekilde, Türkçe Matematik alanından mezun olan UB öğrencilerinin Diploma Not ortalamaları **(4,56)**, Ulusal Program öğrencilerinin Diploma Not ortalamalarından **(4,16)** yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 11
ÖSS Sayısal Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

ALAN	PROGRAM	Öğrenci Sayısı	Ortalama	Standart Sapma
Fen Bilimleri	UB	105	260,411	23,30
	ULUSAL	447	247,856	27,77
Türkçe Matematik	UB	27	212,838	26,28
	ULUSAL	103	205,066	18,61
Toplam	UB	132	250,680	30,64
	ULUSAL	550	239,843	31,14

Çizelge 11 incelendiğinde, UB Programından mezun olan öğrencilerin ÖSS Sayısal Puan ortalamasının **(250,680)**, Ulusal Programdan mezun olan öğrencilerin ÖSS Sayısal Puan ortalamasından **(239,843)** yüksek olduğu görülmektedir. Bilindiği gibi öğrencilerin mezun oldukları alanlara paralel puan türünde başarılı olması beklenmektedir. Yani Türkçe Matematik alanından mezun olan öğrencinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puanıyla, Fen Bilimleri alanından mezun olan öğrencinin ÖSS Sayısal Puanıyla tercih yapması beklenmektedir. Çizelge 11'de Türkçe Matematik alanından mezun olan

öğrencilerin ÖSS Sayısal Puan ortalamasına yer verilmiş olsa da Fen Bilimleri alanından mezun olan öğrencilerin ÖSS Sayısal Puan ortalamalarına göre yapılan yorum daha anlamlı olacaktır. Fen Bilimleri alanından mezun olan UB öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan ortalamasının **(260,411)**, Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan ortalamasından **(247,856)** yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 12
ÖSS Eşit Ağırlıklı Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

ALAN	PROGRAM	Öğrenci Sayısı	Ortalama	Standart Sapma
Fen Bilimleri	UB	105	258,295	22,28
	ULUSAL	447	244,658	25,01
Türkçe Matematik	UB	27	256,452	23,25
	ULUSAL	103	248,345	19,21
Toplam	UB	132	257,918	22,41
	ULUSAL	550	245,349	24,06

Çizelge 12 incelendiğinde, UB Programından mezun olan öğrencilerin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamasının **(257,918)**, Ulusal Programdan mezun olan öğrencilerin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamasından **(245,349)** yüksek olduğu görülmektedir. Çizelge 12’de Fen Bilimleri alanından mezun olan öğrencilerin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamasına yer verilmiş olsa da Türkçe Matematik alanından mezun olan öğrencilerin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamalarına göre yapılan yorum daha anlamlı olacaktır. Türkçe Matematik alanından mezun olan UB öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan

ortalamasının **(256,452)**, Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamasından **(248,345)** yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel olarak, Diploma Notu, ÖSS Sayısal ve ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan türlerinin her üçünde de UB öğrencilerinin ortalamalarının Ulusal Program öğrencilerinden ortalamalarından yüksek olduğu ve Ulusal Program öğrencilerine göre daha homojen bir dağılım gösterdikleri görülmektedir. Özellikle FB alanından mezun olan öğrencilerin ÖSS Sayısal Puanları ve TM alanından mezun olan öğrencilerin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puanları incelendiğinde yine UB öğrencilerinin ortalamalarının Ulusal Program öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Puan ortalamaları arasında görülen bu farklılıkların istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek, Program Türü ve Mezun Olunan Alan bağımsız değişkenlerinin Diploma Notları ve ÖSS Puanları üzerine etkisini araştırmak üzere İki Yönlü MANOVA yapılmıştır.

İki Yönlü MANOVA'nın kovaryans matrislerinin eşitliği ve hata varyanslarının eşitliği sayıtlıları test edilmiş ve ilgili çizelgeler EK 4'te verilmiştir. Bağımlı değişkenlere ilişkin Kovaryans Matrislerinin birbirlerine eşit olduğu hipotezini test etmek amacıyla yapılan Box's M testinde **$p=0,528 > \alpha=0,05$** olarak bulunmuş ve "H₀:Kovaryans Matrisleri eşittir." yokluk hipotezi reddedilememiştir. Bu durumda, MANOVA'nın sayıtlılarından biri olan Kovaryans Matrislerinin eşit olması koşulu sağlanmış olmaktadır. "H₀ : Hata varyansları birbirine eşittir." yokluk hipotezini test etmek amacıyla

yapılan Levene Testi sonucunda Diploma Notları için $p=0,338 > \alpha=0,05$, ÖSS Sayısal Puan için $p=0,404 > \alpha=0,05$, ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan için $p=0,176 > \alpha=0,05$ olarak bulunmuştur. Bu durumda “Hata varyansları birbirine eşittir.” hipotezi reddedilememiştir.

İki Yönlü MANOVA sonuçları Çizelge 13 ve 14’te verilmiştir.

Çizelge 13
İki Yönlü MANOVA Sonuçları

Etki	Wilks' Lambda	F	Hipotez sd	Hata sd	p
Alan	0,448	278,109	3	676	0,00*
Program	0,938	14,952	3	676	0,00*
Alan*Program	0,997	0,632	3	676	0,595

* $p < 0,05$

Çizelge 13 incelendiğinde, bağımlı değişkenler Diploma Notu, ÖSS Sayısal ve Eşit Ağırlıklı Puan ortalamaları arası farkların Mezun Olunan Alan ($\lambda=0,45, p<0,05$) ve Program Türü ($\lambda=0,94, p<0,05$) bağımsız değişkenlerinde manidar, bu iki bağımsız değişkenin (alan*program) etkileşiminde ($\lambda=0,99, p>0,05$) ise istatistiksel açıdan manidar olmadığı saptanmıştır.

Çizelge 14
ANOVA Sonuçları

Kaynak	Bağımlı Değişken	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
ALAN	Diploma Notu	0,26	1	,26	1,05	,306
	ÖSS Sayısal Puan	139565,42	1	139565,42	208,62	,000*
	ÖSS Eşit Ağırlıklı P.	58,10	1	58,10	,10	,748
PROGRAM	Diploma Notu	10,36	1	10,36	41,74	,000*
	ÖSS Sayısal Puan	7062,00	1	7062,00	10,55	,001*
	ÖSS Eşit Ağırlıklı P.	8080,21	1	8080,21	14,33	,000*
ALAN * PROGRAM	Diploma Notu	5,404E-03	1	5,404E-03	,02	,883
	ÖSS Sayısal Puan	390,87	1	390,87	,58	,445
	ÖSS Eşit Ağırlıklı P.	522,62	1	522,62	,92	,336
Hata	Diploma Notu	168,37	678	,24		
	ÖSS Sayısal Puan	453564,22	678	668,97		
	ÖSS Eşit Ağırlıklı P.	382234,59	678	563,76		
Toplam	Diploma Notu	184,45	681			
	ÖSS Sayısal Puan	667950,12	681			
	ÖSS Eşit Ağırlıklı P.	400262,02	681			

* p < 0,05

Çizelge 14 incelendiğinde, Mezun Olunan Alana göre ÖSS Sayısal Puan ortalamaları arasındaki farkın ($p < 0,05$) manidar olduğu, Diploma Not ortalamaları arasındaki ($p > 0,05$) farkın ve ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamaları arasındaki farkın ($p > 0,05$) manidar olmadığı belirlenmiştir. Program Türüne göre Diploma Not ortalamaları arasındaki ($p < 0,05$) farkın, ÖSS Sayısal Puan ortalamaları arasındaki farkın ($p < 0,05$) ve ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamaları arasındaki farkın ($p < 0,05$) manidar olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, bu iki bağımsız değişkenin (alan*program) etkileşiminde Diploma Not ortalamaları arasındaki ($p > 0,05$) farkın, ÖSS Sayısal Puan ortalamaları arasındaki farkın ($p > 0,05$) ve ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamaları arasındaki farkın ($p > 0,05$) manidar olmadığı saptanmıştır.

Bu durumda, UB ve Ulusal Program öğrencilerinin Diploma Notları, ÖSS Sayısal ve Eşit Ağırlıklı Puanları bakımından manidar farklılık gösterdikleri, TM ve FB alanlarından mezun olan öğrencilerin ÖSS Sayısal Puanları arasındaki farkın manidar olduğu, Diploma Notları ve ÖSS Eşit Ağırlıklı Puanlarda gözlenen farkların ise manidar olmadığı belirlenmiştir.

Diploma notu, ÖSS Sayısal ve Eşit Ağırlıklı Puanları için program türüne göre ve alanlar bazında Bonferroni Analiziyle ikili karşılaştırmalar yapılmış ve sonuçları Çizelge 15, 16 ve 17’de gösterilmiştir.

Çizelge 15
Program Türüne Göre İkili Karşılaştırmalar

Bağımlı Değişken	Program Türü (i)	Program Türü (j)	Ortalama Fark (i-j)	p
Diploma Notu	UB	Ulusal	0,389	0,000*
	Ulusal	UB	-0,389	0,000*
ÖSS Sayısal Puan	UB	Ulusal	10,163	0,001*
	Ulusal	UB	-10,163	0,001*
ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan	UB	Ulusal	10,871	0,000*
	Ulusal	UB	-10,871	0,000*

* p < 0,05

Çizelge 15 incelendiğinde, UB Programından mezun olan öğrencilerin Diploma Not ortalamaları, ÖSS Sayısal Puan ortalamaları, ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamaları ile Ulusal Programdan mezun olan öğrencilerin Diploma

Not ortalamaları, ÖSS Sayısal Puan ortalamaları, ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamaları arasındaki farklar UB lehine ($p < 0,05$) ve manidar bulunmuştur. Liseye girişte birbirlerine denk başarı göstererek UB olma koşullarını sağlayan bu iki grubun liseyi bitirdiklerinde başarılarının farklılaşmış olmasının oldukça dikkat çekici olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 16
TM Alanından Mezun Olan Öğrenciler İçin
Program Türüne Göre İkili Karşılaştırmalar

Bağımlı Değişken	Program Türü (i)	Program Türü (j)	Ortalama Fark (i-j)	p
Diploma Notu	UB	Ulusal	0,398	0,000*
	Ulusal	UB	-0,398	0,000*
ÖSS Sayısal Puan	UB	Ulusal	7,772	0,080
	Ulusal	UB	-7,772	0,080
ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan	UB	Ulusal	8,107	0,064
	Ulusal	UB	-8,107	0,064

* $p < 0,05$

Çizelge 16 incelendiğinde, Türkçe Matematik alanından mezun UB öğrencilerinin Diploma Not ortalamaları ile Türkçe Matematik alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin Diploma Not ortalamaları arasındaki fark UB lehine ($p < 0,05$) ve manidar bulunmuştur. Türkçe Matematik alanından mezun UB öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan ortalamaları, ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamaları ile Türkçe Matematik alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan ortalamaları, ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamaları arasındaki farklar ($p > 0,05$) manidar bulunmamıştır.

Çizelge 17
FB Alanından Mezun Olan Öğrenciler İçin
Program Türüne Göre İkili Karşılaştırmalar

Bağımlı Değişken	Program Türü (i)	Program Türü (j)	Ortalama Fark (i-j)	p
Diploma Notu	UB	Ulusal	0,381	0,000*
	Ulusal	UB	-0,381	0,000*
ÖSS Sayısal Puan	UB	Ulusal	12,554	0,000*
	Ulusal	UB	-12,554	0,000*
ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan	UB	Ulusal	13,636	0,000*
	Ulusal	UB	-13,636	0,000*

* p < 0,05

Çizelge 17 incelendiğinde, Fen Bilimleri alanından mezun UB öğrencilerinin Diploma Not ortalamaları, ÖSS Sayısal Puan ortalamaları, ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamaları ile Fen Bilimleri alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin Diploma Not ortalamaları, ÖSS Sayısal Puan ortalamaları, ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan ortalamaları arasındaki farklar UB lehine (**p<0,05**) ve manidar bulunmuştur.

"UB ve Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Notları ile ÖSS Sayısal ve Eşit Ağırlıklı Puanlarla gösterdikleri ilişkilerin yönü ve miktarı nedir ve bu iki grup arasında ilişkiler bakımından manidar bir fark var mıdır?" hipotezini test etmek için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve analiz sonuçları Çizelge 18'de sunulmuştur.

Çizelge 18
Korelasyon Analizi Sonuçları

Program	Diploma Notu ve ÖSS Sayısal Puan Arasındaki Korelasyon Katsayısı	Diploma Notu ve ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan Arasındaki Korelasyon Katsayısı
UB	0,56*	0,53*
Ulusal	0,60*	0,64*

* $p < 0.05$

Çizelge 18 incelendiğinde, UB öğrencilerinin Diploma notları ile ÖSS Sayısal Puanları arasında $r=0,561$ ($p<0,05$) pozitif ve manidar bir ilişki olduğu, Diploma notları ile ÖSS Eşit Ağırlıklı Puanları arasında $r=0,530$ ($p<0,05$) pozitif ve manidar bir ilişki olduğu, Ulusal Program öğrencilerinin Diploma notları ile ÖSS Sayısal Puanları arasında $r=0,595$ ($p<0,05$) pozitif ve manidar bir ilişki olduğu, Diploma notları ile ÖSS Eşit Ağırlıklı Puanları arasında $r=0,639$ ($p<0,05$) pozitif ve manidar bir ilişki olduğu görülmektedir.

Blalock'un (1972) iki bağımsız örneklemden alınan iki korelasyon arasındaki farkın önem kontrolü için önerdiği yönteme göre yapılan analiz sonuçları Çizelge 19'da verilmiştir.

Çizelge 19
Korelasyonlar Arası Farkın Önem Kontrolü Analizi Sonuçları

İstatistikler	Diploma Notu ÖSS Sayısal Puan		Diploma Notu ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan	
	UB	Ulusal	UB	Ulusal
Pearson Korelasyon Katsayısı (r)	0,56	0,60	0,53	0,64
Dönüştürülmüş z puanı	0,6328	0,6931	0,5901	0,7582
Örneklem Büyüklüğü (n)	132	550	132	550
Standart Hata (SE)	0,97878		0,97878	
z-hesaplanan	0,61607		1,71745	

Çizelge 19 incelendiğinde z-hesaplanan değerleri z-tablo değerinden (1,96) küçük olduğundan korelasyonlar arası manidar farklılık yoktur. Diğer bir deyişle, UB Diploma Programı öğrencilerinin diploma notu ve ÖSS puanları arasındaki korelasyonla Ulusal Program öğrencilerinin diploma notu ve ÖSS puanları arasındaki korelasyon arasında istatistiksel açıdan manidar bir fark bulunmamaktadır. Bu durum, ortaöğretim başarısının, program türüne bağlı olmaksızın ÖSS başarısının bir yordayıcısı olduğunu ortaya koymaktadır.

BÖLÜM 4

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

2003, 2004, 2005 yıllarında UB Diploma Programından mezun olan 132, Ulusal Programdan mezun olan 550 olmak üzere toplam 682 öğrencinin Diploma Notları ve ÖSS Puanlarına ilişkin yapılan analizlerden elde edilen bulgular ve bunlara ilişkin yorumlar aşağıda özetlenmiştir.

1. UB öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Not Ortalamalarının Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Not Ortalamalarına göre daha yüksek olduğu ve aralarındaki farkın manidar olduğu belirlenmiştir.
 - 1.a. Türkçe-Matematik alanından mezun UB öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Not Ortalamalarının Türkçe-Matematik alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Not Ortalamalarından daha yüksek olduğu ve aralarındaki farkın manidar olduğu belirlenmiştir.
 - 1.b. Fen Bilimleri alanından mezun UB öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Not Ortalamalarının Fen Bilimleri alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Not

Ortalamalarından daha yüksek olduğu ve aralarındaki farkın manidar olduğu belirlenmiştir.

2. UB öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan Ortalamalarının Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan Ortalamalarından daha yüksek olduğu ve aralarındaki farkın manidar olduğu belirlenmiştir.

2.a. Türkçe-Matematik alanından mezun UB öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan Ortalamaları ile Türkçe-Matematik alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan Ortalamaları arasında manidar bir fark bulunmadığı belirlenmiştir.

2.b. Fen Bilimleri alanından mezun UB öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan Ortalamalarının Fen Bilimleri alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Sayısal Puan Ortalamalarından daha yüksek olduğu ve bu farkın manidar olduğu belirlenmiştir.

3. UB öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan Ortalamalarının Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan Ortalamalarından daha yüksek olduğu ve bu farkın manidar olduğu belirlenmiştir.

3.a. Türkçe-Matematik alanından mezun UB öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan Ortalamaları ile Türkçe-Matematik alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan Ortalamaları arasında manidar bir fark bulunmadığı belirlenmiştir.

3.b. Fen Bilimleri alanından mezun UB öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan Ortalamalarının Fen Bilimleri alanından mezun Ulusal Program öğrencilerinin ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan

Ortalamalarından daha yüksek olduğu ve bu farkın manidar olduğu belirlenmiştir.

4. UB ve Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Notları ile ÖSS Sayısal ve Eşit Ağırlıklı Puanlarla gösterdikleri ilişkiler pozitif yönde ve manidardır; ancak UB Diploma Programı öğrencilerinin diploma notu ve ÖSS puanları arasındaki korelasyonla Ulusal Program öğrencilerinin diploma notu ve ÖSS puanları arasındaki korelasyon arasında istatistiksel açıdan manidar bir fark bulunmamaktadır.

UB ve Ulusal Program öğrencilerinin Ortaöğretim Diploma Notları ile ÖSS Sayısal ve Eşit Ağırlıklı Puanlarla gösterdikleri ilişkiler pozitif yönde ve manidar bulunan korelasyonlar arasında istatistiksel açıdan manidar bir fark bulunmaması, ortaöğretim başarısının, program türüne bağlı olmaksızın ÖSS başarısının bir yordayıcısı olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu bulgular ışığında, liseye girişte birbirlerine denk başarı göstererek UB olma koşullarını sağlayan bu iki grubun liseyi bitirdiklerinde başarılarının UB lehine farklılaşmış olmasının oldukça dikkat çekici olduğu düşünülmektedir. Diğer taraftan Fen Bilimleri alanından mezun olan UB ve Ulusal Program öğrencilerinin başarıları arasında UB lehine farklılıklar gözlenirken; UB Diploma Programının Türkçe Matematik alanından mezun olan öğrencilerin ÖSS puanlarının farklılaşmasında etkili olmadığı saptanmıştır. Bu duruma, UB Diploma Programı ve Ulusal Programda Türkçe

Matematik alanı 10. ve 11. sınıf haftalık ders çizelgelerinde ÖSS kapsamına yönelik olarak bir farklılık olmamasının neden olduğu düşünülmektedir.

Öneriler

Araştırma sonucunda, UB Programının, diploma notu ve ÖSS puanları bakımından öğrenci başarısının artmasında Ulusal Programa göre daha etkili olduğu saptanmıştır. Bu bulgunun UB programında okuyan/okumayı düşünen öğrencilerle, velileriyle ve okul yöneticileriyle paylaşılması ülkemizde çok yaygın olmayan bu programın yaygınlaşmasına katkıda bulunacaktır. Öte yandan, UB Diploma Programının kültürümüze uyarlanarak ulusal programa yansıtılması daha fazla öğrencinin bu programdan faydalanmasını sağlayacaktır.

UB programının öğrenci başarısı üzerine etkisi olduğu savının pekiştirilmesi için buna benzer çalışmaların farklı okullarda ve farklı başarı ölçütleri kullanılarak devam ettirilmesi, UB programıyla ulusal programın program geliştirme alanında çalışan araştırmacılar tarafından karşılaştırılması gibi çalışmaların sıklaşmasıyla bu alandaki boşluk doldurulabilecektir.

KAYNAKLAR

Aydın, İ. (2003). **Eğitimde ve Öğretimde Etik**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Başaran, E. (1990). **Eğitim Psikolojisi-Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri**. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Büyüköztürk, Ş. (2002). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Cambridge, J., Thompson, J. (2004). Internationalism and Globalization as context for international education. **Compare**, **34**, 161-175.

Chmelynski, C. (2005). **International Baccalaureates Just Keep Growing in the U.S.** The Education Digest.

Demirer, V., (2002). **Uluslararası Bakalorya (IB) Programı Uygulayan Özel Okullarda Çalışan Öğretmenlerin Bu Programa Karşı Olan Tutumlarının İş Tatminlerine Yansıması**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Dil Derneği. (2000). **Yazım Kılavuzu**. İstanbul: Papirüs Basım Yayın.

Diploma Programme Assesment Principle and Practice (2004).

International Baccalaureate Organisation. United Kingdom: Antony Rowe Ltd.

Diploma Programme Creativity, Action, Service (2001).

International Baccalaureate Organisation. Geneva, Switzerland.

Diploma Programme Extenden Essay – Review Report (2002).

International Baccalaureate Organisation. Cardiff.

Diploma Programme Theory of Knowledge (2001).

International Baccalaureate Organisation. Geneva, Switzerland.

Ertürk, S. (1972). **Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara: Yelkentepe

Yayınları.

Ferrara, R. J. (1996), Predicting Success in the Pre-International

Baccalaureate Program. Florida Atlantic University Libraries.

<http://digitalcommons.fau.edu/dissertations/AAI9705469/>

Haywood, T. (2005), The Alliance for International Education: Making

Possible The Age Of Influence. **International Schools Journal.** (Vol. XXIV

No:2 April 2005)

Hill, I. (2005), IBO partnerships: Influencing the quality of international

education. **International Schools Journal.** (Vol. XXIV No:2 April 2005)

Hinrichs, J. (2003). A Comparison of Levels of International Understanding among Students of the International Baccalaureate Diploma and Advanced Placement Programs in the USA. **Journal of Research in International Education**. (Vol. 2, No. 3, 331-348).

<http://jri.sagepub.com/cgi/content/refs/2/3/331>

IB-Diploma Programme, International College, Beirut, Lebanon.
www.ic.edu.lb/academics/ib

Karasar, N. (1988). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kuşluvan, Z., Usal, A. (2006). **Davranış Bilimleri : Sosyal Psikoloji**, İzmir: Barış Yayınları.

Lewis, C. W. (2005), What must a school do to be globally responsible? **International Schools Journal**. (Vol. XXIV No:2 April 2005)

Manfredi, L. (2004). University students take creative approach. **IB World – The Magazine of The International Baccalaureate Organisation**. August 2004. 40. s.14.

Marks, G. N., McMillan, J., Hillman, K. (2001). **Tertiary Entrance Performance: The Role Of Student Background And School Factors.** Victoria: Australian Council for Educational Research.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, (2005), **İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu 1-5. Sınıflar.** Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi. Şubat 2000-2510.

Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi. Mayıs 2004-2560.

Nixon, J. A., Phifer, S. J., Taggart, G. L., Wood, M. (1998). **Rubrics - A Handbook for Construction and Use.** London: The Scarecrow Pres, Inc.

Oral, T. (1985). **Lise Başarı Ölçüleri İle ÖSYS Puanları Arasındaki Uyum.** Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara.

Özdamar, K. (1999). **Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler).** Kaan Kitabevi, Eskişehir.

Sosyal Bilgiler Dersi İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Programı. (2005). MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara.

Steinner M. (1996), **Developing The Global Teacher,** Trentham Books Limited, London.

Tekin, H. (1991). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: Yargı Yayınları.

Turgut, F. (1997). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları**. Ankara: Yargıcı Matbaası.

United States Student Survey of High School Seniors Participating in the International Baccalaureate Program (2003).

[www.ibo.org/ibna/research/ documents/2003StudentSurvey.pdf](http://www.ibo.org/ibna/research/documents/2003StudentSurvey.pdf)

www2.chass.ncsu.edu/garson/PA765/correl.htm

www.d20.co.edu/pdf/IBvNonIB.pdf

www.ibo.org : International Baccalaurate Organisation. The Primary Years Programme, The Middle Years Programme, The Diploma Programme.

www.ibo.org/ibna/research/documents/IBResearch-Sep05.ppt

www.tedankara.k12.tr/lise/ub/index.asp

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı 2004-2005 Tanıtım Broşürü. TED Ankara Koleji Vakfı Özel Lisesi.

EK 1. BİTİRME TEZİ DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

Aşağıda yer alan genel değerlendirme kriterleri gözden geçirilmiş bir taslaktır. IBO'nun amacı, her bir konunun rehberinde genel değerlendirme kriterinin nasıl uygulanacağına dair tavsiye sağlamaktır. Her bir genel değerlendirme kriteri için, bu rehberde kaynak verilmesi gerekir. Önerilen genel değerlendirme kriterleri, kaynak gösterme ve bütünsel yargı kriterleri için geliştirilen tanımlar da eklenerek dokuza çıkartıldı.

A. Araştırma Sorusu

Bitirme tezinin odağı belirlenir ve ifade edilir. Pek çok konuda tezin amacı bir soru olarak şekillendirilir ve bu nedenle bu kriter "araştırma sorusu" olarak adlandırılır. Ancak bazı disiplinler araştırma ödevine farklı yaklaşım yollarına izin verebilir ve destekleyebilir. Detaylar için konu belirleme rehberine bakınız.

Erişi Düzeyi

- 0 Araştırma sorusu tezin başlarında ortaya konmamış ya da sistemli bir akış içinde yer almıyor.
- 1 Araştırma sorusu tezin başlarında ortaya konmuş; ancak açık değil ya da araştırmanın amacı iyi tanımlanmış fakat kelime limiti etkili kullanılmamış.
- 2 Araştırma sorusu tezin baş kısımlarında açık ve kesin olarak ortaya konmuş ve kelime limiti etkili kullanılmış.

B. Bilgi seçimi

Bitirme tezinde kullanılan bilgi uygun ve kaynakların dağılımı yerinde olmalıdır.

Erişi Düzeyi

- 0 Tez hiç uygun bilgi içermiyor ya da çok az içeriyor.
- 1 Tezde uygun olmayan bilgiler kullanılmış ya da bilgiler kaynaklardan uygun olmayan şekilde alınmış.
- 2 Tezde kaynaklardan doğru biçimde alınmış, uygun bilgilere yer verilmiş.

C. Analiz

Bilgi, materyal, kaynak, veri ve kanıtlar bitirme tezinde analiz edilir.

Erişi Düzeyi

- 0 Analiz yapılmamış.
- 1 Biraz analize yer verilmiş.
- 2 Analiz yapılmış fakat tümüyle doğru değil.
- 3 Analizler yeterli.
- 4 Analizler mükemmel.

D. Gerekçeli sav

Bitirme tezinde düşünceler mantıklı ve tutarlı bir şekilde sunulur, araştırma sorusuna ilişkin gerekçeli bir sav geliştirilir.

Erişi düzeyi

- 0 Bitirme tezi mantıksız ve tutarsız, araştırma sorusuyla ilgili gerekçeli bir sav geliştirme denemesi yok.
- 1 Düşüncelerin mantıklı ve tutarlı şekilde sunulması ve araştırma sorusuna ilişkin gerekçeli bir sav geliştirmesi sınırlı ya da yüzeyseldir.
- 2 Düşünceler mantıklı ve tutarlı şekilde sunulur ve araştırma sorusuyla ilgili gerekçeli bir sav geliştirilir ama bazı zayıflıklar ve ihmallerle.
- 3 Düşünceler mantıklı ve tutarlı şekilde sunulur ve araştırma sorusuyla ilgili gerekçeli bir sav geliştirilir.
- 4 Bitirme tezinde düşünceler açık ve mantıksal ve tutarlı bir şekilde sunulur, araştırma sorusuyla ilgili gerekçeli ve ikna edici bir sav geliştirmekte başarılıdır.

E. Sonuç

Bitirme tezi araştırma sorusuna ilişkin bir sonucu ve tutarlı, gerekçeli bir savın sunulmasını içerir.

Erişi düzeyi

- 0 Tezde, araştırma problemiyle ilgili ve bulguları içeren sonuçlar çok az yer alıyor ya da hiç yer almıyor.
- 1 Tezde, araştırma problemiyle ilgili ve bulguları içeren sonuçlar belirtilmiş.
- 2 Tezde, araştırma problemiyle ilgili ve bulguları içeren sonuçlar oldukça açık ve etkili biçimde belirtilmiş.

F. Özet

Bitirme tezinin sınırlı bir özeti sunulur.

Erişi düzeyi

- 0 Tez özeti 300 kelimedenden fazla ya da özet bölümünde "araştırma problemi", "araştırma kapsamı" ve "bulgular"dan en az birinde hata yapılmış.
- 1 Tez özeti kelime limitini aşmamış ve "araştırma problemini", "araştırma kapsamını" ve "bulguları" içeriyor; ama yeterince açık değil.
- 2 Tez özeti kelime limitini aşmamış, "araştırma problemini", "araştırma kapsamını" ve "bulguları" içeriyor ve oldukça açık belirtilmiş.

G. Biçimsel Gösterim

İçindekiler sayfası, sayfa numaraları, kapak sayfası, kaynakça, ve sözcük sayısı gibi biçimsel unsurları içeren bitirme tezinin görünüşü ve önizlemesi.

Erişi düzeyi

- 0 Tez 4000kelimeyi aşmış, kötü sunulmuş ya da iki ve daha fazla biçimsel öge eksik kalmış.
- 1 Tez kelime sınırını aşmamış, ama biçimsel öğelerden biri eksik kalmış.
- 2 Tez kelime sınırını aşmamış, iyi sunulmuş ve biçimsel öğelerin tamamını içeriyor.

H. Kaynak gösterme ve kaynakça hazırlama

Bitirme tezinde, kabul edilen yazarın ve kaynağın adının, yayın evinin ve yayınlanma tarihini belirtildiği, tutarlı bir alıntılama ve kaynakları belgeleme biçimi kullanılır.

Erişi düzeyi

- 0 Kaynakça oluşturulmamış ya da çok yer verilmiş olan bazı kaynaklar kabul edilebilir değil.
- 1 Kaynak gösterme yetersiz ya da kaynakça eksik.
- 2 Kaynak gösterme ve kaynakça yeterli ama biçimde bazı tutarsızlıklar ve ihmaller mevcut.
- 3 Bütün kaynaklar kabul edilebilir. Kaynak gösterme ve kaynakça standart bir biçimdedir.

I. Bütünsel yargı

Yaratıcılık, anlama derinliği ve zeki girişimi içeren niteliklerin genel bir değerlendirmesidir. Bu kriter için danışmanın raporu dikkate alınabilir.

Erişi düzeyi

- 0 Tezde yukarıda sıralanan nitelikler yok.
- 1 Tezde yukarıda sıralanan nitelikler az miktarda yer alır.
- 2 Tezde yukarıda sıralanan nitelikler biraz yer alır.
- 3 Tezde yukarıda sıralanan nitelikler yeterli bir düzeyde mevcuttur.

EK 2.**YARATICILIK-BEDENSEL ETKİNLİK-HİZMET (CAS)****ÇALIŞMALARINI İÇİN PERFORMANS KRİTERLERİ**

Öğrencilerin Yaratıcılık-Bedensel Etkinlik-Hizmet etkinlikleri sırasında sergilemeleri beklenen vasıflar ve nitelikler için performans kriterleri tanımlanmıştır. Bu kriterler Yaratıcılık-Bedensel Etkinlik-Hizmet çalışmalarının hedefleriyle uyumlu bir şekilde tasarlanmıştır. Aslında bu binşik kriterler birbirlerinden ayrı düşünülemezler. Yaratıcılık-Bedensel Etkinlik-Hizmet Çalışması Koordinatörünün öğrencilerin performanslarını değerlendirmesine yardımcı olmak için hazırlanmıştır. Bu kriterlerin öğrencilerle ve aileleriyle paylaşılması önerilmektedir.

Kriter A: Kişisel Başarı

Öğrencinin yeni görevinde, kurallara uyararak, kişisel yeterliliklerinin farkında olarak, güçlüklerle başa çıkabilerek, deneyimlerinden ders çıkararak toplumsal problemlerin çözümüne yardımcı olabilmesi

Kriter B: Kişisel Beceri

Öğrencinin, yaratıcı düşünme, toplumsal ihtiyaçları araştırabilme, planlama ve organizasyon, kaynak yönetimi, başarı ve başarısızlıkları tanımlayabilme yeteneklerini sergilemesi

Kriter C: Kişisel Nitelik

Öğrencinin, azimli, kendine güvenen, alçak gönüllü, sorumluluk sahibi, dakik, sözünde duran, güvenilir, inisiyatif kullanabilen bir birey olması

Kriter D: İnsanlararası Nitelik

Öğrencinin, uyumlu, işbirliğine açık, empati kurabilen, saygılı, adil ve centilmen olması

Kriter E: Evrensel Konularda Farkındalık

Öğrencinin, insani ve çevresel konuların önemini anlaması, yerel, ulusal ve uluslararası perspektifle yol gösterici seçenekler sunabilmesi

EK 3.**İNGİLİZCE DERSİ “METİN YORUMLAMA” SINAVI****DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ ÖRNEĞİ**

Erişî düzeyleri

- 0 Öğrenci, düzey 1’e geçememiştir.
- 1 Öğrenci, metni çok az yorumlamış.
 - öğrencinin düşünceleri çoğunlukla önemsiz ya da alakasız.
 - yorum, öykülere ya da içeriğin tekrarlanmasına dayanıyor.
- 2 Öğrenci, metni biraz yorumlamış.
 - öğrencinin düşünceleri bazı yerlerde alakasız.
 - yorum, çoğunlukla temellendirilmemiş genellemeler içeriyor.
 - yorum, çoğunlukla metnin başka sözcüklerle anlatılmasına dayanıyor.
- 3 Metnin yorumu yeterli.
 - öğrencinin düşünceleri genellikle alakalı.
 - analiz yeterli ve ilgili bazı örneklerle desteklenmiş.
- 4 Metnin yorumu iyi.
 - öğrencinin düşünceleri açık, ilgili ve uygun kişisel bir yanıt içeriyor.
 - analiz genellikle ayrıntılandırılmış ve uygun örneklerle gösterilmiş.
- 5 Mükemmel.
 - öğrencinin düşünceleri ikna edici, uygun ve dikkate değer kişisel yanıt içeriyor.
 - analiz tamamen detaylandırılmış, dikkatlice seçilmiş örnekler ikna edici bir şekilde gösterilmiş.

EK 4.
İKİ YÖNLÜ MANOVA’NIN SAYILTI LARI İÇİN
BOX’S VE LEVENE TESTİ SONUÇLARI

Kovaryans Matrislerinin Eşitliği İçin Box’s Testi

Box’s M	2,233
F	,740
sd 1	3
sd 2	785609
p	,528*

* p > 0,05

Hata Varyanslarının Eşitliği İçin Levene Testi

Puan Türü	F	sd 1	sd 2	P
Diploma Notu	,917	1	680	,338*
ÖSS Sayısal Puan	,699	1	680	,404*
ÖSS Eşit Ağırlıklı Puan	1,832	1	680	,176*

* p > 0,05